

Maj 2024

Wszyscy tworzymy jedno społeczeństwo

Przyszłość i polityka w zakresie spraw dotyczących imigrantów

Biała księga w sprawie imigrantów
Projekt polityki do roku 2038

Rada Ministrów Islandii

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Wydawca:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Wszyscy tworzymy jedno społeczeństwo – Przyszłość i polityka w zakresie spraw dotyczących imigrantów

Biała księga w sprawie imigrantów – projekt polityki do roku 2038

Maj 2024

frn@frn.is

www.frn.is

Skład i redakcja:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

©2024 Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

ISBN 978-9935-513-33-5

Spis treści

Biała księga – projekt polityki	5
1. Wprowadzenie	7
2. Wszyscy tworzymy jedno społeczeństwo. Przyszłość i polityka w zakresie spraw dotyczących imigrantów	12
2.1 Wizja przyszłości	12
2.2 Cele główne	14
2.2.1 Wizja przyszłości, cele główne oraz globalne cele zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych	15
2.2.2 Cel główny nr 1: uczestnictwo społeczne, równouprawnienie i różnorodność	17
2.2.3 Cel główny nr 2: informacje, dostępność i usługi	31
2.2.4 Cel główny nr 3: komunikacja i język	49
3. Załączniki	60
3.1 Pełne zestawienie celów i ich skutków	60
3.2 Wyniki konsultacji	61
3.3 Objasnienia definicji	62

Spis tabel

Tabela 1. Trzy główne cele polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów	14
Tabela 2. Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 1	19
Tabela 3. Wskaźniki celu 1.1	20
Tabela 4. Wskaźniki celu 1.2	22
Tabela 5. Wskaźniki celu 1.3	26
Tabela 6. Wskaźniki celu 1.4	27

Tabela 7. Wskaźniki celu 1.5.....	28
Tabela 8. Wskaźniki celu 1.6.....	29
Tabela 9. Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 2.....	32
Tabela 10. Wskaźniki celu 2.1.....	34
Tabela 11. Wskaźniki celu 2.2.....	36
Tabela 12. Wskaźniki celu 2.3.....	38
Tabela 13. Wskaźniki celu 2.4.....	42
Tabela 14. Wskaźniki celu 2.5.....	44
Tabela 15. Wskaźniki celu 2.6.....	47
Tabela 16. Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 3.....	51
Tabela 17. Wskaźniki celu 3.1.....	52
Tabela 18. Wskaźniki celu 3.2.....	54
Tabela 19. Wskaźniki celu 3.3.....	56
Tabela 20. Wskaźniki celu 3.4.....	57
Tabela 21. Wskaźniki celu 3.5.....	58
Tabela 22. Pełny przegląd celów polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów.....	60

Biała księga – projekt polityki

Biała księga (projekt polityki) stanowi kompleksową analizę przyszłej wizji, celów oraz planowanych wyników działań w określonym czasie. Wnikliwie omawia korzyści w konkretnym obszarze oraz punkty widzenia i wartości, które powinny być podstawą podejmowanych decyzji. Polityka jest opracowywana na określony czas i ma na celu promowanie zintegrowanego planowania, zapewnienie przewidywalności w podejmowaniu decyzji dotyczących działań, oceny wyników oraz ukierunkowanego monitorowania postępów. Biała księga dotycząca spraw imigrantów będzie obowiązywała przez 15 lat lub do 2038 roku.

W administracji termin „polityka” odnosi się głównie do priorytetów politycznych oraz reform, które rząd zamierza wdrożyć. Są one ujęte w ramach polityk dla poszczególnych obszarów oraz grup zagadnień. Polityka jest realizowana poprzez plany wdrażania, decyzje oraz działania rządu, rozporządzenia i ustawy.

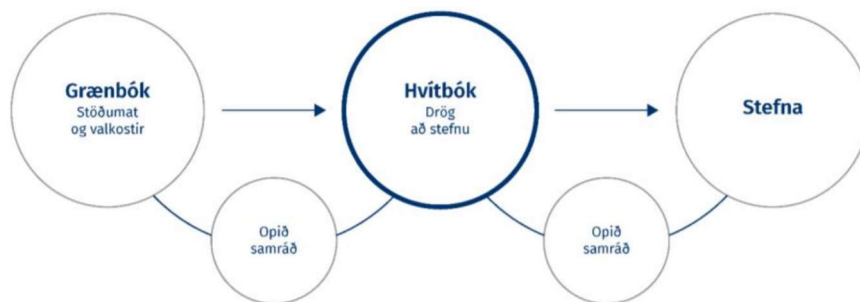
Biała księga stanowi dokument, który zostanie przedstawiony do dyskusji w ramach otwartych konsultacji na rządowej platformie konsultacyjnej. Jej celem jest zachęcenie do debaty na temat potencjalnych skutków przyszłej polityki dla społeczeństwa islandzkiego, zarówno w krótko-, jak i długoterminowej perspektywie.

Prace nad białą księgą zostały poprzedzone sporządzeniem oceny stanu obecnego (zielona księga), który obejmuje m.in. analizę kluczowych zagadnień oraz, w zależności od przypadku, opcji opracowanych w czasie konsultacji z zainteresowanymi stronami. Opracowywanie oceny stanu obecnego odbyło się przy udziale zainteresowanych stron i społeczeństwa – przedstawili oni swoje poglądy na temat priorytetów, możliwych rozwiązań lub sposobów osiągnięcia sukcesu. Na tej podstawie rząd opracuje projekt uchwały w sprawie polityki.

Polityka wyznacza wizję rządu na przyszłość, główne cele i zadania, wraz ze wstępną oceną ich potencjalnego wpływu na funkcjonowanie państwa.

Biała księga jest częścią rządowego procesu formułowania polityki.

Biała księga (projekt polityki) jest publikowana do otwartych konsultacji na rządowej platformie konsultacyjnej, po czym następuje przegląd zebranych uwag oraz przygotowanie projektu uchwały parlamentarnej dotyczącej polityki na piętnaście lat, wraz z planem wdrażania zgodnie z przepisami ustawy nr 116/2012 dotyczącej spraw imigrantów.

1. Zielona księga. Ocena stanu obecnego i perspektywy
 - a. Otwarte konsultacje
2. Biała księga. Projekt polityki
 - a. Otwarte konsultacje
3. Polityka

1. Wprowadzenie

W umowie koalicyjnej między Partią Postępu, Partią Niepodległości i Ruchem Zielonych-Lewicą stwierdza się, że konieczne jest sformułowanie jasnej i spójnej polityki imigracyjnej, której celem będzie zapewnienie osobom osiedlającym się na Islandii możliwości integracji oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także rynku pracy. Ponadto uchwałą parlamentu (isl. *Alþingi*) nr 29/152 w sprawie planu wdrażania działań w zakresie spraw dotyczących imigrantów na lata 2022–2025 zatwierdzona została konieczność sformułowania polityki w kwestiach dotyczących imigrantów, uchodźców¹ oraz wielokulturowości². Kwestia stworzenia polityki dotyczącej powyższych zagadnień została przedstawiona wprost na pierwszym etapie planu.

Propozycja powołania grupy sterującej ds. polityki imigracyjnej i uchodźczej została przedstawiona Ministerialnej Komisji do Spraw Imigrantów i Uchodźców 23 sierpnia 2022 r., a trzy dni później zatwierdzona przez rząd. Minister Pracy i Polityki Społecznej poprosił o przedstawienie kandydatur na członków grupy sterującej.

Grupa sterująca została ostatecznie powołana w połowie stycznia 2023 r. i w tym samym miesiącu rozpoczęła swoją działalność. W skład grup roboczych weszli przedstawiciele pięciu ministerstw: Finansów, Sprawiedliwości oraz Edukacji i Spraw Dzieci, Pracy i Polityki Społecznej oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Ponadto w grupach roboczych obecni byli również przedstawiciele Federacji Islandzkich Związków Zawodowych (isl. *ASÍ – Alþýðusamband Íslands*), Federacji Związków Zawodowych Studentów Szkół Wyższych (isl. *BHM – Bandalag háskólamanna*), Federacji Pracowników Państwowych i Komunalnych (isl. *BSRB – Bandalag starfsmanna ríkis og bæja*), Islandzkiego Związku Nauczycieli (isl. *KÍ – Kennarasamband Íslands*), Stowarzyszenia Kobiet Obcego Pochodzenia w Islandii (isl. *Samtök kvenna af erlendum uppruna á Íslandi*), Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Islandzkiego (isl. *Hugvísindasvið Háskóla Íslands*), Rady

¹ **Uchodźca** to osoba, która przebywa poza granicami swojego państwa pochodzenia lub jest bezpaństwowcem, znajdującym się poza granicami kraju, w którym miał stałe miejsce zamieszkania, z powodu uzasadnionej obawy przed prześladowaniem ze względu na rasę, religię, narodowość, przynależność do konkretnej grupy społecznej lub swoje przekonania polityczne. Ze względu na te obawy nie jest w stanie lub nie chce skorzystać z ochrony oferowanej przez to państwo. W tej polityce za uchodźców uznaje się osoby, które zostały uznane przez rząd islandzki za uchodźców.

² **Wielokulturowość** (ang. *multiculturalism*) opisuje stan społeczeństwa, w którym występuje różnorodność kulturowa, a kultury współistnieją ze sobą. Termin „wielokulturowość” często występuje w określeniach takich jak „społeczeństwo wielokulturowe” czy „edukacja wielokulturowa”. Wielokulturowość to koncepcja, która gwarantuje jednostkom prawo do zachowania własnej kultury oraz możliwość identyfikacji się z więcej niż jedną kulturą. Termin ten odnosi się do spójności społecznej różnych grup kulturowych.

Imigracyjnej³, Islandzkiego Czerwonego Krzyża (isl. *RKÍ – Rauði krossinn á Íslandi*), Konfederacji Pracodawców Islandzkich oraz dwóch przedstawicieli Stowarzyszenia gmin islandzkich. Ponadto w posiedzeniu grupy sterującej dotyczącym przygotowania białej księgi udział wzięli przedstawiciele Urzędu Pracy.

Podczas pracy nad polityką w zakresie spraw dotyczących imigrantów i uchodźców główny nacisk położono na przeprowadzenie szerokich konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz wysłuchanie, jak największej liczby różnorodnych opinii. W trakcie przygotowywania zielonej księgi przeprowadzono wywiady z imigrantami⁴ w dwóch grupach fokusowych oraz z wieloma ekspertami z różnych dziedzin. Podczas opracowywania białej księgi rozmawiano z setkami osób na otwartych spotkaniach w całym kraju. W całym procesie odbyły się bezpośrednie rozmowy z ponad 550 osobami.

W trakcie przygotowywania zielonej księgi grupa sterująca spotkała się na 8 spotkaniach, a w tematycznych grupach roboczych odbyły się 32 spotkania. Podczas opracowywania białej księgi grupa sterująca odbyła 13 posiedzeń, podczas których pracowano nad projektem polityki. Odbyły się także szeroko zakrojone konsultacje ze społeczeństwem na temat polityki oraz kwestii praktycznych. Celem tych rozmów było poznanie głosów samych imigrantów i upewnienie się, że kluczowe zagadnienia określone w zielonej księdze, na których bazuje projekt polityki, odzwierciedlały rzeczywiste potrzeby imigrantów w opinii zarówno ich samych, jak i społeczeństwa jako całości. Odbyło się 12 spotkań na terenie całego kraju, 7 spotkań otwartych: w Akureyri, Borgarnes, Egilsstaðir, Ísafjörður, Reykjanesbær, Reykjavíku i Selfoss oraz 5 spotkań zamkniętych grup fokusowych z uchodźcami w Akureyri, Bifröst, Reykjanesbær, Reykjavíku oraz Selfoss. W tych otwartych rozmowach wzięło udział łącznie 489 osób. Wyniki konsultacji zostały przeanalizowane oddzielnie, aby zapewnić, że dane priorytety znajdą odzwierciedlenie w niniejszym dokumencie, czyli w projekcie polityki.

Oprócz oceny stanu obecnego oraz opracowania polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) pracowała nad szczegółową analizą sytuacji imigrantów w Islandii. Wspólnie z organizacją dokonano porównania wcześniejszych wyników analizy OECD z projektem polityki, aby zagwarantować spójność pomiędzy zidentyfikowanymi wyzwaniami a celami, jakie polityka ma osiągnąć.

Polityka w zakresie spraw dotyczących imigrantów wiąże się z wieloma grupami zagadnień, w których kwestie imigracyjne mają wpływ na wszystkie aspekty społeczeństwa. Polityka wiąże się bezpośrednio z [polityką edukacyjną na lata](#)

³ Szczegółowe informacje dotyczące roli rady Imigracyjnej znajdują się w art. 5. ustawy nr [116/2012](#) dotyczącej spraw imigrantów.

⁴ **Imigrant** to osoba, która urodziła się za granicą i której rodzice oraz dziadkowie urodzili się za granicą. Imigrantem może być zarówno obywatel innego kraju, jak i obywatel Islandii.

[2020-2030, planem regionalnym na lata 2022-2036, uchwałą parlamentu w sprawie planu strategicznego dla gmin na lata 2024-2038 z planem wdrażania na lata 2024-2028](#), z planowaną [polityką miejską](#) i planowanym [planem działania w zakresie spraw związanych z językiem islandzkim na lata 2023-2026](#). Prognozuje się, że polityka będzie miała coraz większy wpływ na kształtowanie przyszłych polityk, ponieważ konieczne będzie uwzględnienie włączającej struktury społecznej zarówno podczas planowania usług, jak i infrastruktury⁵.

W projekcie polityki dotyczącej spraw imigrantów przedstawiono wizję przyszłości, zawierającą trzy główne cele oraz siedemnaście celów mierzalnych, które mają odzwierciedlać kluczowe wyzwania zidentyfikowane w [zielonej księdze](#).

Podstawowe definicje

Pochylając się nad kwestią imigrantów i uchodźców, istotne jest zdefiniowanie kilku kluczowych terminów, aby polityka i jej cele były zawsze klarowne i zrozumiałe. Zagadnienia te stanowią obszar tematyczny, który podlega ciągłemu rozwojowi, a jednocześnie ma stosunkowo krótką historię wśród islandzkiej społeczności akademickiej jako przedmiot badań, co oznacza, że język i definicje używane do opisywania tych zagadnień są wciąż kształtowane. W rozdziale 3.3 zawarto wyjaśnienia pojęć stanowiących podstawę dyskusji oraz środków zastosowanych w białej księdze, a także objaśnienia terminologiczne w przypisach.

Kluczowe zagadnienia

Bazując na ocenie obecnego stanu, przedstawionego w zielonej księdze oraz poddanej konsultacjom na rządowej platformie konsultacyjnej w dniach od 10 listopada do 8 grudnia 2023 r., stworzono listę kluczowych zagadnień w procesie kształtowania polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów na nadchodzące lata:

1. Zapewnienie dostępu do wydajnego systemu informacji na temat praw i obowiązków dla imigrantów i uchodźców w Islandii.

⁵ **Spółeczeństwo włączające** (ang. *inclusive society*) odnosi się do określonego typu społeczeństwa, które zawsze uwzględnia różnorodność jednostek. Opiera się ono na potencjale aktywnego uczestnictwa każdej osoby oraz świadomie podejmowanych decyzjach zapewniających szanse i możliwości różnym grupom na pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Społeczeństwo włączające nie opiera się jedynie na możliwości uczestnictwa, ale także na zagwarantowaniu różnym grupom możliwości udziału w procesie podejmowania decyzji w społeczeństwie.

2. Wzmocnienie nauczania języka islandzkiego jako drugiego języka, zapewnienie dostępu do zróżnicowanych form nauczania dla różnych grup wiekowych oraz równego dostępu na terenie całego kraju.
3. Prognozowanie zapotrzebowania na pracowników na islandzkim rynku pracy, co umożliwi zatrudnianie wykwalifikowanych pracowników zarówno z obszaru EOG, jak i spoza niego.
4. Uproszczenie i wzmocnienie procesu uznawania wcześniejszego wykształcenia oraz doświadczenia zawodowego osób, które ukończyły szkoły za granicą. Celem jest umożliwienie imigrantom znalezienia odpowiedniej pracy oraz wykorzystania wykształcenia i doświadczenia osób, które się przeprowadzają na Islandię dla dobra społeczeństwa.
5. Tworzenie społeczeństwa włączającego, w którym imigranci uczestniczą we wszystkich obszarach aktywności społeczeństwa.
6. Zapewnienie imigrantom możliwości aktywnego uczestnictwa w podejmowaniu decyzji i w sprawach, które ich dotyczą.
7. Redukcja ubóstwa wśród imigrantów.
8. Wzmocnienie aktywnego uczestnictwa w życiu demokratycznym, ochrona prawa człowieka i równouprawnienia imigrantów.
9. Pogłębienie badań w zakresie problematyki imigracji i uchodźców oraz usprawnienie rejestracji oraz gromadzenia danych, aby w dłuższej perspektywie możliwe było podniesienie jakości usług w oparciu o bazę wiedzy i mierzalne cele.
10. Zapewnienie wsparcia uchodźcom, aby mogli osiedlić się i budować nowe życie na Islandii. Dodatkowe wsparcie dla grup znajdujących się w szczególnie wrażliwej sytuacji.

Zielona księga została udostępniona na rządowej platformie konsultacyjnej, gdzie zbierano komentarze od 10 listopada do 8 grudnia 2023 r., czyli przez cztery tygodnie. Zielona księga została wydana w trzech językach: islandzkim, angielskim oraz polskim, aby jak największa liczba osób miała możliwość zapoznania się z jej treścią. Ogółem otrzymano 20 opinii, z czego 17 zostało przekazanych w wyznaczonym okresie, a 3 nadeszło po zakończeniu tego okresu. Opiniujący ogólnie z zadowoleniem przyjęli wydanie zielonej księgi oraz fakt, że trwają prace nad sformułowaniem polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów. Podkreślono znaczenie stworzenia polityki, która umożliwi bardziej ukierunkowane działania w tym zakresie. Przedstawione opinie okazały się przydatne i wniosły istotny wkład w przygotowanie niniejszego projektu polityki.

Przedstawiony w zielonej księdze zarys sytuacji w sprawach imigrantów i uchodźców zapewnia realistyczny obraz stanu rzeczy, choć nie jest on

wyczerpujący we wszystkich obszarach. Stanowi jednak punkt odniesienia, który pozwala określić, czy cele polityki zostaną osiągnięte.

Spółeczeństwo islandzkie stoi w obliczu szybkich zmian demograficznych, ponieważ procent imigrantów w całej populacji rośnie szybciej niż w jakimkolwiek innym kraju należącym do OECD. Niesie to ze sobą różnorodne wyzwania w wielu obszarach, a kształtowanie polityk odgrywa kluczową rolę w koordynowaniu działań na wielu płaszczyznach. Dzięki temu możliwe jest zapewnienie optymalnego wsparcia zarówno dla samych imigrantów, jak i dla infrastruktury potrzebnej do promowania społeczeństwa włączającego. Polityka migracyjna ma na celu zapewnienie systematycznego uwzględniania potrzeb imigrantów na równych zasadach z innymi mieszkańcami, zapewnienie równych szans dla wszystkich osób, mobilizację oraz jasne określenie wymagań stawianych jednostkom i społeczeństwu jako całości.

2. Wszyscy tworzymy jedno społeczeństwo. Przyszłość i polityka w zakresie spraw dotyczących imigrantów

Tytuł niniejszej polityki brzmi: *Wszyscy tworzymy jedno społeczeństwo. Przyszłość i polityka w zakresie spraw dotyczących imigrantów*. Polityka bazuje na wizji przyszłości, stanowiącej opis oczekiwanych rezultatów i korzyści, jakie ma ona przynieść. Wizja przyszłości obejmuje ideę stworzenia społeczeństwa, w którym każdy, niezależnie od pochodzenia, będzie mieć równe szanse. Celem takiej wizji jest wzmocnienie podstaw do podejmowania decyzji dotyczących celów i ról w działaniach w perspektywie krótko- oraz długoterminowej. Polityka ma obejmować lata 2024–2038. Równoległe z przedłożeniem uchwały parlamentarnej w sprawie polityki ma zostać złożona uchwała w sprawie planu jej wdrożenia, mającego na celu osiągnięcie założonych celów. Plan wdrażania zostanie przedłożony zgodnie z przepisami ustawy nr 116/2012 dotyczącej spraw imigrantów. Jest to pierwsza polityka w zakresie imigracji sformułowana przez rząd Islandii, dlatego stanowi ona punkt zwrotny w tej dziedzinie.

2.1 Wizja przyszłości

Historia zagadnień migracyjnych na Islandii nie jest długa. Mimo że obecność imigrantów w Islandii odnotowuje się od dawna, przez wiele lat byli oni bardzo niewielką społecznością. Liczba imigrantów zaczęła rosnąć na przełomie XIX i XX wieku i stale się powiększa, zwłaszcza w ostatnich latach (co zostało opisane w podrozdziale 1.2. [zielonej księgi](#)). Obecnie imigranci stanowią prawie jedną piątą populacji. W szybko rozwijającym się społeczeństwie, w którym wzrost liczby ludności przypisuje się głównie rosnącej imigracji, konieczne jest zatem, aby rząd stworzył taką wizję przyszłości. Ponieważ jest to pierwsza polityka rządu, taka wizja przyszłości również została przedstawiona po raz pierwszy. Nie wzięta się ona jednak znikąd, lecz bazuje na jasnych wartościach, takich jak demokracja, równość i prawa człowieka, na rzetelnej ocenie sytuacji oraz na konsultacjach z ponad 500 osobami, które zaangażowały się w tworzenie polityki na różnych szczeblach. Wizja ta ma być drogowskazem na przyszłość oraz wzmocniać

podstawy podejmowania decyzji w sprawach mających wpływ na życie imigrantów w kraju.

Wizja przyszłości

Islandia jest społeczeństwem wielokulturowym i włączającym, które promuje równość szans ludzi w zakresie aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie i na rynku pracy.

W Islandii imigranci stanowią integralną część społeczeństwa, w którym szanuje się różnorodność, a infrastruktura publiczna celowo wspiera integrację i pełne uczestnictwo w życiu społecznym tych osób.

W Islandii imigrantom zapewnia się różnorodne możliwości i wspiera proces nauki oraz opanowania przez nich języka islandzkiego. Dostęp do praktycznej nauki języka islandzkiego jest szeroki, a nauczanie odbywa się w elastyczny sposób.

Polityka imigracyjna Islandii wspiera fundamentalne wartości społeczeństwa, takie jak demokracja, równouprawnienie i poszanowanie powszechnych praw człowieka.

Z uwagi na zmiany w strukturze ludności kraju konieczne jest sformułowanie wyraźnej wizji przyszłości oraz podejmowanie ukierunkowanych działań mających na celu wzmocnienie równouprawnienia oraz promowanie równych szans dla wszystkich mieszkańców. Bez wyraźnie określonej wizji przyszłości istnieje realne ryzyko, że podejmowane decyzje będą pozbawione spójnej strategii, a raczej staną się reakcją na bieżące wyzwania. Taki scenariusz prowadzi do niestabilności oraz utrudnia osiągnięcie spójnej struktury społecznej, a także zapewnienie równych szans dla wszystkich członków społeczeństwa. Wizja przyszłości w kwestii imigracji odzwierciedla jedną z najbardziej znaczących przemian demograficznych i społecznych, z jakimi kiedykolwiek zetknął się ten naród. Ta wizja oznacza również zmianę kulturową, w zgodzie z praktykami obowiązującymi w innych państwach skandynawskich. Jej podstawą jest promowanie języka islandzkiego jako środka komunikacji oraz umożliwianie imigrantom jego nauki, przy wsparciu tego procesu przez całe społeczeństwo. Wizja uwzględnia również możliwość promowania różnorodności, co nie wyklucza rozwoju jednostki, ponieważ to właśnie różnorodność stanowi wspólny fundament dla każdej jednostki społecznej.

W wypadku braku jasno określonych celów i działań na przyszłość, istnieje ryzyko, że dystans między obywatelami a imigrantami na Islandii będzie się pogłębiać. W

analizie przeprowadzonej w zielonej księdze dotyczącej kluczowych zagadnień, dostrzeżono istnienie określonej nierówności między osobami islandzkiego pochodzenia a imigrantami, której nie można jedynie tłumaczyć wyzwaniami związanymi z międzynarodową migracją. Ta tendencja jest wyraźnie dostrzegalna zarówno w krajowych statystykach, jak i w danych dostarczonych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), które pozwalają na porównanie Islandii z innymi krajami pod względem sytuacji imigrantów. Brak spójnej polityki i działań niesie ze sobą ryzyko, że na Islandii zamiast powstania jednolitej społeczności pogłębi się podział klasowy, prowadząc do powstania dwóch odrębnych grup społecznych. Te grupy mogą nie mieć równych szans na kreowanie własnej przyszłości oraz niezależne życie, oparte na poszanowaniu praw człowieka.

2.2 Cele główne

Aby skorelować wizję przyszłości z konkretnymi celami, przedstawiono tzw. cele główne. Opisują one konkretne rezultaty, które mają zostać osiągnięte w perspektywie długoterminowej i bazują na subiektywnych przesłankach, a nie na konkretnych wskaźnikach. Pod każdym celem głównym prezentowane są cele szczegółowe, które są konkretnie zdefiniowane oraz możliwe do zmierzenia. Ich postęp jest omawiany po każdym z celów głównych.

Opracowując cele główne, koncentrowaliśmy się na różnych tematach lub kwestiach, aby dotrzeć do sedna kluczowych zagadnień, analizowanych w zielonej księdze i opisanych powyżej w rozdziale 1. Cele główne są trzy i zostały przedstawione w poniższej tabeli. Głównymi przesłankami pierwszego celu głównego są **uczestnictwo i różnorodność**. Dla drugiego celu głównego to **informacje, dostępność i usługi**, natomiast dla trzeciego celu głównego to **kommunikacja i język**.

Tabela 1. Trzy główne cele polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów

1	Imigranci stanowią integralną część społeczeństwa i biorą czynny udział w społeczeństwie włączającym, którego podstawą jest promowanie różnorodności oraz zapewnianie wszystkim równych szans.
2	Społeczeństwo dostosowuje infrastrukturę do zróżnicowanych potrzeb różnych grup, w tym imigrantów, zapewniając jednocześnie, że informacje są przekazywane w sposób klarowny i dostępny dla wszystkich.

- 3** Nauczanie dzieci i dorosłych języka islandzkiego opiera się na różnorodnych metodach, cechuje się motywującym, profesjonalnym, praktycznym i dostępnym podejściem, co pozwala zaspokoić potrzeby zarówno imigrantów, jak i innych grup społecznych, w zakresie komunikacji w społeczeństwie, edukacji oraz na rynku pracy.

W procesie tworzenia głównych celów skupiliśmy się na kluczowych zagadnieniach zidentyfikowanych w zielonej księdze. Zdefiniowanie takich celów jest wyzwaniem, biorąc pod uwagę, że życie imigrantów, podobnie jak reszty społeczeństwa, obejmuje wszystkie aspekty ludzkiego życia. Cel główny nr 1 dotyczący uczestnictwa społecznego i różnorodności ma obejmować kluczowe zagadnienia nr 5, 6, 7, 8 i 10. Cel główny nr 2, dotyczący informacji, dostępności i usług, odnosi się do wyzwań wynikających z kluczowych zagadnień nr 1, 3, 4 i 9, natomiast cel główny nr 3 dotyczy kluczowego zagadnienia nr 2. W trakcie realizacji ostatniego wymienionego celu głównego zaszyły pewne zmiany, co skłoniło nas do skupienia się na komunikacji i języku. Jest to działanie podkreślające znaczenie społeczeństwa włączającego, w którym zapewnia się imigrantom motywację do nauki języka oraz możliwości do jego poznawania. Nauka i doskonalenie języka islandzkiego są związane z komunikacją tak samo jak tradycyjna nauka języków, stanowiąc kluczowy fundament dla jednostek na różnych etapach ich życia. W trakcie tworzenia polityki wszystkie główne cele zostały sformułowane w ścisłej współpracy z grupą sterującą oraz zostały przedłożone tej grupie do przeglądu.

2.2.1 Wizja przyszłości, cele główne oraz globalne cele zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych

Globalne cele zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych zostały przyjęte przez przedstawicieli wszystkich państw członkowskich Organizacji Narodów Zjednoczonych we wrześniu 2015 r. Cele obejmują zarówno sprawy wewnętrzne, jak i współpracę międzynarodową. W związku z powyższym przedstawiamy poniższe podsumowanie związków pomiędzy polityką imigracyjną a celami globalnymi ONZ. Cechą charakterystyczną celów globalnych ONZ jest ich uniwersalność, dlatego też cele dotyczące spraw imigrantów w Islandii są ściśle powiązane z pracą nad ich wdrożeniem. Cele globalne obejmują szeroki zakres zagadnień, gdyż są one zintegrowane i nierozłączne, tworząc równowagę pomiędzy trzema filarami zrównoważonego rozwoju: gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Polityka w zakresie spraw dotyczących imigrantów jest związana z następującymi celami globalnymi:

Polityka zakłada cel polegający na zwalczaniu ubóstwa wśród imigrantów, zapewnieniu równości w dostępie do edukacji oraz znacznemu zwiększeniu dostępności i różnorodności w nauce islandzkiego jako drugiego języka. Zwraca szczególną uwagę na grupy będące w wyjątkowo wrażliwej sytuacji, które są narażone na dyskryminację wielokrotną. Udział kobiet w rynku pracy jest mierzony specjalnie w celu zrównania statusu kobiet islandzkiego pochodzenia oraz imigrantek. Cel uznawania wykształcenia i nacisk na wykonywanie pracy zgodnej z kwalifikacjami wpisują się w ramy globalnych celów dotyczących zatrudnienia oraz wzrostu gospodarczego. Cele i środki związane z mieszkalnictwem wchodzą w zakres celów częściowych jedenastego celu globalnego. Cała polityka składająca się z wizji przyszłości, głównych celów i

zadania skupia się na zwiększaniu równości pomiędzy imigrantami oraz obywatelami.

2.2.2 Cel główny nr 1: uczestnictwo społeczne, równouprawnienie i różnorodność

1 Imigranci stanowią integralną część społeczeństwa i biorą czynny udział w społeczeństwie włączającym, którego podstawą jest promowanie różnorodności oraz zapewnianie wszystkim równych szans.

Wyjaśnienie głównego celu

- Na Islandii imigranci należą do społeczeństwa bazującego na włączaniu społecznym⁶ oraz wielokulturowości.
- Równość, równouprawnienie i ogólne prawa człowieka stanowią fundamenty społeczeństwa włączającego, w którym różnorodność jest uznawana i oczekiwana, gwarantując aktywne uczestnictwo wszystkich grup społecznych.
- Jest to społeczeństwo, w którym szanuje się różnorodność, ponieważ stanowi ona motywator postępu w rozwoju nowoczesnych społeczeństw.
- Społeczeństwo włączające walczy z nierównością i ubóstwem.
- Włączenie jest motorem zachęcającym do uczestnictwa społecznego, gdyż imigranci otrzymują równe szanse, takie jak inni obywatele, i są zachęceni do aktywnego uczestnictwa w formowaniu społeczeństwa. Władze publiczne odgrywają kluczową rolę w tej kwestii dzięki swojej polityce i ustawodawstwu.

Cel główny nr 1 opiera się na uczestnictwie społecznym i różnorodności, które stanowią podstawę społeczeństwa włączającego. W tym kontekście kładzie się nacisk na to, że odpowiedzialność za tworzenie społeczeństwa włączającego spoczywa nie tylko na imigrantach, ale również na innych grupach społecznych. Łączy się to wyraźnie z wizją przyszłości, ponieważ główny nacisk położony jest na

⁶ **Włączenie społeczne** (*ang. inclusion*) to stosunkowo nowy termin w języku islandzkim, który oznacza uwzględnianie różnorodności ludzi we wszystkich sytuacjach. Włączenie oznacza, że odpowiedzialność za zapewnienie różnorodności leży nie tylko na jednej osobie, ale na wielu. Na społeczeństwie jako całości, jak i na poszczególnych jej członkach. Włączenie odnosi się zatem do relacji i systemów opartych na wspólnej odpowiedzialności. W ten sposób włączenie różni się od terminów takich jak adaptacja (*ang. integration*), która zakłada jednokierunkową odpowiedzialność, gdzie osoba będąca w mniejszości jest zobowiązana do dostosowania się do sytuacji większości. Termin jest najczęściej używany w kontekście innych pojęć, takich jak przykładowo: społeczeństwo włączające lub włączająca służba zdrowia.

rozwój społeczeństwa włączającego oraz uczestnictwo każdej osoby w społeczeństwie, w którym infrastruktura i struktura społeczna promują równe szanse bez względu na pochodzenie.

Włączanie społeczne oznacza przynależność i stworzenie przez różnorodnych ludzi jednej całości społecznej. Aby osiągnąć ten cel, decyzje muszą być podejmowane w taki sposób, by żadna grupa społeczna nie była wykluczona z procesu decyzyjnego. Zamiast tego należy promować zasadę równości szans i aktywnie zachęcać do uczestnictwa w życiu społecznym wszystkie grupy społeczne, zwłaszcza te, które mogą potrzebować dodatkowego wsparcia w adaptacji do nowego środowiska.

Analizując kluczowe zagadnienia, można zauważyć nierówności w uczestnictwie społecznym pomiędzy osobami islandzkiego pochodzenia a imigrantami. W tym porównaniu zdecydowanie gorzej wypada ta druga grupa. Te nierówności zostały już przedstawione w częściach zielonej [księgi](#) dotyczących m.in. ubóstwa wśród imigrantów, w podziale dochodów na system dziesięciu grup, odsetka imigrantów pracujących na stanowiskach niezgodnych z ich wykształceniem oraz udziału imigrantów w wyborach. Ocena, czy społeczeństwo jest włączające, częściowo opiera się na subiektywnym doświadczeniu jednostek, które są jego częścią i korzystają z równych szans jak inni. Jednak istnieje wiele konkretnych czynników, które mają na to bezpośredni wpływ, dlatego musimy systematycznie pracować, aby usuwać przeszkody napotymane przez imigrantów oraz zapewnić im równe szanse z osobami islandzkiego pochodzenia. Niektóre z tych wyzwań są analogiczne do tych, które stoją przed innymi krajami, podczas gdy pozostałe są bardziej specyficzne i bezpośrednio powiązane z Islandią. Niewielki rozmiar społeczeństwa może sprzyjać szybkiemu wprowadzaniu zmian, ale również podkreśla znaczenie korzystania z doświadczeń innych narodów, wyciągania wniosków z ich błędów oraz adaptacji skutecznych praktyk z innych miejsc w celu wzmocnienia włączającej struktury społecznej.

Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 1

W ramach celu głównego nr 1 sformułowano 6 celów mierzalnych, które mają być miarą rezultatów osiągniętych dzięki celowi głównemu. Uczestnictwo społeczne, równouprawnienie i różnorodność to obszary o szerokim zakresie, dlatego wiele działań może być objętych ramami głównego celu nr 1. W związku z tym częściowo sposób pomiaru opiera się na dostępności praktycznych danych oraz zapewnieniu ciągłości pomiarów przez cały okres obowiązywania polityki, tj. od 2024 do 2038 r.

Poniższa tabela zawiera przegląd celów powiązanych z **celem głównym nr 1**, które zostaną zaprezentowane bardziej szczegółowo na kolejnych stronach.

Tabela 2. Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 1

1.1	Imigranci aktywnie uczestniczą w demokratycznych wyborach w Islandii, a ich udział jest na porównywalnym z aktywnością całego społeczeństwa poziomie.
1.2	Imigranci mają zapewnione równe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym.
1.3	Stosunek społeczeństwa do imigrantów jest pozytywny, a poziom zrozumienia koncepcji wielokulturowości i włączania społecznego jest na wysokim poziomie.
1.4	Ubóstwo wśród imigrantów nie jest na wyższym poziomie niż w społeczeństwie ogółem.
1.5	Imigranci pracują w administracji publicznej i samorządowej.
1.6	Różnorodność społeczeństwa widoczna jest w mediach publicznych.

Cel 1.1

Imigranci aktywnie uczestniczą w demokratycznych wyborach w Islandii, a ich udział jest na porównywalnym z aktywnością całego społeczeństwa poziomie.

W wypadku celu 1.1. ustanowiono cztery wskaźniki. Pierwszy jest trzyczęściowy i obejmuje wybory samorządowe, parlamentarne oraz prezydenckie, kolejne dwa są dwuczęściowe i dotyczą wyborów samorządowych oraz parlamentarnych. Należy pamiętać, że wskaźniki te obejmują wyłącznie osoby, które posiadają prawo do głosowania i bierne prawo wyborcze. Czwarty wskaźnik dotyczy liczby rad imigracyjnych istniejących przy władzach centralnych i samorządowych. Państwo jest zobowiązane prawnie do posiadania aktywnie działającej rady imigracyjnej (zob. art. 4 stawy nr 116/2012 dotyczącej spraw imigrantów). Władze samorządowe nie są objęte tym samym rodzajem ustawowego nakazu. Wskaźnik ten jest podawany jako całość i jako procent, tj. gminy liczące 5000 i więcej mieszkańców, czyli 11 gmin i 1 państwo, a zatem mianownik skali wynosi 12.

Tabela 3. Wskaźniki celu 1.1

		Stan obecny 2024 r.*	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzial ność za wskaźniki
A*	Frekwencja imigrantów w wyborach samorządowych (a), parlamentarnych (b) i prezydenckich (c)	42% (a) 16,6% (b) Analizy nie objęły wyborów prezydenckich w 2020 r. (c)	Wzrost frekwencji wyborczej wśród imigrantów o 25%	Urząd Statystyczny Islandii – statystyki dotyczące imigrantów
B*	Procent imigrantów wśród demokratycznie wybranych przedstawicieli we władzach samorządowych (a) i w parlamencie (b)	1,5% (a) 0% (b)	a) 10% b) 8% (5 postów)	Urząd Statystyczny Islandii – statystyki dotyczące imigrantów
C*	Procent imigrantów na listach kandydatów w wyborach samorządowych (a) i parlamentarnych (b)	4,4% (a) 3,7% (b)	W takim samym stosunku, jak stosunek imigrantów do liczby ludności kraju	Urząd Statystyczny Islandii – statystyki dotyczące imigrantów
D	Liczba i procent radnych imigrantów we władzach samorządowych i państwowych	3/12**	Wszystkie gminy liczące 5000 lub więcej mieszkańców posiadają rady imigracyjne	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

* Wartość procentowa opiera się na ostatnich wyborach w każdej grupie

** W 2024 r. było 11 gmin liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, poza tymi, które wliczyła Rada Imigracyjna przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Jednym z najbardziej podstawowych praw w społeczeństwach demokratycznych jest prawo do głosowania, czyli możliwość posiadania bezpośredniego wpływu na to, kto w będzie w naszym imieniu przewodził społeczeństwu. Prawo do głosowania w wyborach parlamentarnych, prezydenckich i do udziału w

referendum mają wyłącznie imigranci, którzy posiadają obywatelstwo islandzkie⁷. W wyborach do władz samorządowych mogą wziąć udział obywatele państw skandynawskich zamieszkujących na terenie gminy oraz inni mieszkańcy mający zagraniczne pochodzenie, jeśli Islandia była miejscem ich zamieszkania nieprzerwanie przez trzy lata przed dniem wyborów. Te same przepisy dotyczą biernego prawa wyborczego, a co za tym idzie możliwości ubiegania się o mandat w parlamencie lub we władzach samorządowych⁸. Jednakże frekwencja zależy nie tylko od prawa do głosowania, ale także od zmiennych społecznych, takich jak ocena przez imigrantów ich własnych umiejętności posługiwania się językiem islandzkim oraz długość pobytu w kraju, gdzie zwiększone umiejętności i dłuższy pobyt zwiększają prawdopodobieństwo uczestnictwa (por. badanie przeprowadzone przez Uniwersytet w Akureyri na temat udziału imigrantów w wyborach w Islandii⁹).

W Islandii zarządzanie państwem i gminami opiera się na demokracji przedstawicielskiej, w której istotną rolę odgrywają wybrani przedstawiciele, reprezentujący różne interesy narodu lub gminy. Aby to założenie było realizowane, imigranci muszą być reprezentowani zarówno we władzach lokalnych, jak i w parlamencie, w proporcji odpowiadającej lub zbliżonej ich liczbie w społeczeństwie. Jednym z efektywnych sposobów na stworzenie bardziej wartościowego dialogu z imigrantami i zapewnienie ich pełnego zaangażowania w proces podejmowania decyzji jest ustanowienie specjalnych rad imigracyjnych, które pełniłyby rolę ciała konsultacyjnego. Pomimo braku prawnego wymogu tworzenia rad imigracyjnych na szczeblu samorządu lokalnego stanowi to efektywny sposób dotarcia do większej liczby mieszkańców.

Aby skutecznie zmienić obecną sytuację, należy podejmować konkretne działania mające na celu edukowanie ludzi w zakresie ich praw oraz zachęcanie zainteresowanych imigrantów do aktywnego uczestnictwa w polityce. W ten sposób społeczeństwo jako całość będzie uznawało wizję wartości demokratycznych i ram społecznych kształtowanych przez decyzje na szczeblu samorządów lokalnych oraz ustawodawstwo parlamentu. Jeśli udział imigrantów pozostanie na tak niskim poziomie, jak wskazuje tabela dla tego wskaźnika, istnieje ryzyko pogłębienia marginalizacji oraz pogłębienia przepaści między osobami islandzkiego pochodzenia a imigrantami.

⁷ Istnieje jednak wyjątek od wyżej wymienionych przepisów. Obywatele Danii, którzy mieszkali w Islandii 6 marca 1946 r. lub kiedykolwiek w ciągu ostatnich 10 lat przed tą datą, mają prawo do głosowania w wyborach parlamentarnych zgodnie z postanowieniami ustawy nr 85/1946. 85/1946.

⁸ Szczegółowe informacje dotyczące czynnego i biernego prawa do głosowania znajdują się w ustawie nr [112/2021](https://www.althingi.is/lagas/nuna/2021112.html) Kodeks Wyborczy. <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2021112.html>

⁹ Grétar Þór Eypósson (2019) Uniwersytet w Akureyri: [Społeczeństwo bez podziałów? Udział imigrantów w wyborach w Islandii w latach 2017 i 2018.](#)

Cel 1.2

Imigranci mają zapewnione równe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym.

Dla celu 1.2 ustanowiono cztery wskaźniki. Warto zauważyć, że istnieje wiele sposobów pomiaru uczestnictwa w życiu społecznym, ponieważ obejmuje ono różne formy aktywności, a także szeroki zakres działań. Wybrane wskaźniki skupiają się na dzieciach i ich udziale w życiu społecznym poza obowiązkiem szkolnym. W przypadku młodych ludzi istnieje ryzyko zaprzestania jakiejkolwiek aktywności po ukończeniu obowiązkowej nauki szkolnej, dlatego szczególnie ważne jest monitorowanie grupy, która nie podejmuje pracy zawodowej, nie uczy się ani nie kształci zawodowo. W przypadku osób dorosłych istotne jest uwzględnianie ich uczestnictwa w rynku pracy, szczególnie w odniesieniu do osób o słabszej pozycji społecznej oraz identyfikowanie czynników, które mogą stanowić przeszkody w ich integracji społecznej. Udział imigrantek na islandzkim rynku pracy jest satysfakcjonujący, jednakże w krajach skandynawskich często obserwuje się tendencję, gdzie imigrantki mają mniejsze szanse na uczestnictwo w rynku pracy w porównaniu do osób, które mają korzenie w danym kraju. Dlatego ważne jest skupienie uwagi na kontrolowaniu rozwoju sytuacji w Islandii, aby zapobiec ewentualnym zaniedbaniom w tej kwestii już na wczesnym etapie. Jeśli chodzi o udział uchodźców w rynku pracy, ocenia się go pięć lat po przyznaniu ochrony międzynarodowej, ponieważ uzasadnione jest przekonanie, że potrzebują oni czasu na adaptację. Na początku wielu z nich musi również zmagać się z traumami, które doprowadziły do ucieczki, co może wpłynąć na ich zdolność do pracy.

Tabela 4. Wskaźniki celu 1.2

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialna ość za wskaźniki
A	Równy procent dzieci imigrantów i dzieci urodzonych na Islandii, które uprawiają sport i korzystają z zajęć pozalekcyjnych	Zobacz islandzkie badanie młodzieży dotyczące wszystkich dzieci. Nie zidentyfikowano różnic między grupami	Proporcjonalny udział jest taki sam w obu grupach	Ministerstwa: Edukacji i Spraw Dzieci

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
B	Udział kobiet imigrantek i kobiet islandzkiego pochodzenia w rynku pracy jest na równym poziomie	Imigrantki w pierwszym pokoleniu 64,9%, imigrantki w drugim pokoleniu 72,7%, uchodźczynie 44% ¹⁰ . Wśród kobiet islandzkiego pochodzenia 73,9%	Równy poziom uczestnictwa w rynku pracy kobiet z obu grup (uchodźczyń po pięciu latach pobytu)	Urząd Statystyczny Islandii – statystyki dotyczące imigrantów
C	Udział uchodźców w rynku pracy pięć lat po objęciu ochroną jest równy ogólnemu udziałowi w rynku pracy w kraju	Ogólny poziom zatrudnienia wynosi 82% i 55% ¹¹ dla uchodźców (pięć lat lub dłużej po przyznaniu ochrony)	Wzrost o 15% w okresie objętym polityką	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
D	Procent zarejestrowanych bezrobotnych imigrantów, łącznie oraz procent imigrantów długotrwale bezrobotnych	Imigranci stanowią 18,5% populacji, 55% ¹² osób bezrobotnych oraz 57% osób długotrwale bezrobotnych	Procent bezrobotnych imigrantów jest proporcjonalny do udziału procentowego imigrantów w społeczeństwie	Urząd Pracy

¹⁰ Wskaźnik obejmuje wszystkie uchodźczynie, które otrzymały ochronę w latach 2010–2023. Brak danych dotyczących zatrudnienia według płci po pięciu latach pobytu. Niemniej jednak całkowity procent zatrudnienia wśród uchodźców obu płci po pięciu latach od dnia przyznania ochrony, 1 stycznia 2024 r., wyniósł 48%. Dla wszystkich płci wskaźnik uczestnictwa w rynku pracy osób objętych ochroną w latach 2010-2023 na dzień 1 stycznia 2024 r. wyniósł 49%.

¹¹ Wskaźniki opiera się na sytuacji uchodźców na rynku pracy 30.12.2022 r. por. rys. 15 w zielonej księdze dotyczącej kwestii imigrantów i uchodźców.

¹² Procent imigrantów w rejestrze osób bezrobotnych w lipcu 2023 r.

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
E	Procent imigrantów z grupy NEET (ang. <i>not in employment, education or training</i>) w Islandii	Procent imigrantów w wieku 16–24 lat w grupie NEET wynosi 13% w porównaniu do 18% całej populacji	Procent ten nie przekraczał procentu imigrantów w tym wieku w populacji	Urząd Statystyczny Islandii – statystyki dotyczące imigrantów
F	Samopoczucie i uczestnictwo w życiu społecznym – badanie	Nie przeprowadzono badań w tej dziedzinie. Oczekuje się, że zostaną przeprowadzone dwukrotnie w okresie objętym polityką	Samopoczucie i uczestnictwo imigrantów w życiu społecznym zostało zbadane	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Możliwość uczestnictwa w społeczeństwie kształtuje dobrostan jednostek oraz ich poczucie miejsca i roli w społeczeństwie. Aktywność przyczynia się do poprawy samopoczucia jednostek, co w efekcie wzmacnia ich odporność na wyzwania i trudności. Udział w życiu społecznym posiada wieloaspektową wartość profilaktyczną, wpływając zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne jednostek. Uczestnictwo w zajęciach sportowych i pozalekcyjnych ma istotne znaczenie dla rozwoju umiejętności społecznych, a także własnej tożsamości dzieci i młodzieży. W ostatnich dziesięcioleciach oferta zorganizowanych zajęć sportowych i pozalekcyjnych w Islandii znacząco wzrosła, a obecnie stanowią one ważną część środowiska, w którym wychowują się dzieci. Wiele wskazuje na to, że w przypadku imigrantów uczestnictwo w zajęciach, nie tylko wzmacnia umiejętności społeczne i tożsamość, ale także stanowi ważny element kształcenia językowego dzieci oraz przyczynia się do rozwoju ich znajomości języka islandzkiego.

Nieuczestniczenie w rynku pracy lub rynku edukacyjnym może mieć długoterminowy wpływ na możliwości życiowe i perspektywy zawodowe młodych imigrantów. Ubóstwo społeczne i finansowe młodzieży jest często wynikiem izolacji społecznej, do której może doprowadzić brak aktywności. Z tego względu istotne jest dokładne monitorowanie i aktywizacja zwłaszcza młodych ludzi, którzy znaleźli się w takiej sytuacji, aby w dłuższej perspektywie zapobiec ich marginalizacji.

Dla dorosłych zatrudnienie stanowi jedną z podstaw uczestnictwa społecznego. W Islandii wskaźnik aktywności zawodowej imigrantów jest znacznie wyższy niż w innych krajach skandynawskich. Stanowi to jedną z mocnych stron społeczeństwa i rynku pracy w Islandii, jeśli chodzi o włączające aspekty społeczeństwa. Warto pamiętać, że uchodźcy posiadają szczególny status ze względu na swoją sytuację,

i zazwyczaj procent uczestnictwa w rynku pracy w pięć lat po uzyskaniu ochrony jest niższy w tej grupie w porównaniu z innymi grupami imigrantów. Wpływ na tę sytuację mają m.in. traumy z przeszłości, a także nacisk, jaki rząd islandzki kładł na przyjmowanie grup o słabszej pozycji społecznej. Mimo dobrego udziału imigrantów w rynku pracy, wiele czynników wskazuje na to, że są oni bardziej podatni na utratę pracy niż obywatele, a ich pozycja na rynku pracy jest bardziej niepewna (więcej informacji można znaleźć w rozdziale 3.6.4 zielonej księgi). Ukierunkowane środki mające na celu przeciwdziałanie barierom na rynku pracy prowadzą zatem do wyrównywania szans.

Oczekuje się, że wskaźnik będzie w szczególności mierzyć samopoczucie i udział imigrantów w życiu społecznym. Tego rodzaju badania nie zostały przeprowadzone, z wyjątkiem badania dotyczącego samopoczucia i uczestnictwa społecznego imigrantów wśród seniorów, które zostało zlecone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w 2023 r. (szczegółowe informacje w pkt 3.4.5 [zielonej księgi](#)).

Pracując z kluczowymi czynnikami uczestnictwa i aktywności społecznej, można przeciwdziałać ewentualnej marginalizacji oraz podnosić jakość życia i dobrostan imigrantów. Uczestnictwo ludzi w jednym obszarze zwiększa prawdopodobieństwo ich aktywności w innych obszarach, co przyczynia się do ogólnego dobrobytu jednostek, a to z kolei przyczynia się do wzrostu kapitału społecznego. Działania realizowane w ramach celu 1.2 obejmują różnorodne obszary, jednakże nacisk kładziony jest na wymienione wcześniej aspekty, takie jak zajęcia pozalekcyjne i aktywność dzieci i młodzieży, oraz uczestnictwo dorosłych w rynku pracy.

Cel 1.3

Stosunek społeczeństwa do imigrantów jest pozytywny, a poziom zrozumienia koncepcji wielokulturowości i włączania społecznego jest na wysokim poziomie.

Dla celu 1.3 wyznaczono jeden wskaźnik, jakim jest badanie postaw społeczeństwa wobec kwestii imigracji, które jest realizowane cyklicznie na zlecenie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej od 2017 r.

Tabela 5. Wskaźniki celu 1.3

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Wyniki badania postaw <i>Postawy społeczne wobec imigracji</i> , które Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zleca co dwa lata	Wyniki ankiety przeprowadzonej w grudniu 2023 r.	Wyniki ankiet są na tym samym poziomie lub wyższym niż na początku okresu	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Ocena społeczeństwa jako włączającego lub nie zależy głównie od doświadczeń i perspektyw, z jakimi stykają się jego członkowie. To zagadnienie dotyczy zarówno imigrantów, jak i obywateli, dlatego istotne jest, aby osoby, które przybywają do kraju, czuły się mile widziane i były traktowane jako pełnoprawni członkowie społeczeństwa. Dodatkowo istotne jest, aby mieszkańcy mieli poczucie, że imigranci są integralną częścią społeczeństwa, a różnorodność jest postrzegana jako wartość, którą społeczeństwo czerpie z ich obecności. Badanie postaw imigrantów jest realizowane za pomocą ankiety dotyczącej ich samopoczucia i uczestnictwa w życiu społecznym (patrz wskaźnik 1.2), jednakże w tym miejscu główny nacisk kładziony jest na postawy społeczeństwa wobec imigrantów.

Regularne badanie postaw pozwala zidentyfikować ewentualne zmiany, które mogą prowadzić do marginalizacji imigrantów i utrudniać realizację przyszłych celów polityki w tej dziedzinie. Aktualne badanie ocenia postawy ludzi wobec imigrantów oraz ich wpływ na społeczeństwo i gospodarkę. Należy kontynuować rozwój badań postaw społecznych, uwzględniając szerszy zakres zmiennych niż dotychczas, aby umożliwić bardziej wszechstronne porównania. Dzięki regularnym badaniom istnieje możliwość ukierunkowanej reakcji na wyniki poprzez tworzenie planów działania, jeśli rozwój postaw w społeczeństwie będzie negatywny. Częstotliwość pomiarów ma kluczowe znaczenie. Planuje się wykonywanie kolejnych badań co dwa lata, następne jest zaplanowane w 2025 r.

Cel 1.4

Ubóstwo w Ubóstwo wśród imigrantów nie jest na wyższym poziomie niż w społeczeństwie ogółem.

W ramach tego celu przedstawiono dwa wskaźniki: pozycję imigrantów w podziale dochodów na system dziesięciu grup oraz procent osób zdefiniowanych jako

imigranci żyjący w ubóstwie w Islandii w porównaniu z odsetkiem populacji imigrantów.

Tabela 6. Wskaźniki celu 1.4

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność
A	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem wśród imigrantów	28,5% imigrantów w 2020 r. miało dochód rozporządzalny poniżej 60% krajowej średniej ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji	Spadek o jedną czwartą lub więcej w porównaniu z obecną sytuacją	Urząd Statystyczny Islandii – statystyki dotyczące imigrantów
B	Wskaźnik głębokości ubóstwa w grupie imigrantów żyjących w ubóstwie ¹³	W 2020 r. w Islandii 56,9% imigrantów zarabiało mniej niż średnia dochodu rozporządzalnego	Redukcja wskaźnika osób ubogich wśród imigrantów. Poziom ubóstwa imigrantów w Islandii jest na takim samym poziomie, jak wśród innych grup osób ubogich	Urząd Statystyczny Islandii – statystyki dotyczące imigrantów

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Ubóstwo wiąże się z kosztami społecznymi, zarówno w perspektywie krótko, jak i długoterminowej. Ubóstwo negatywnie wpływa na jakość życia jednostki oraz ogranicza jej możliwości w zakresie samodzielnego funkcjonowania. Celem rządu jest ogólna redukcja ubóstwa. W związku ze szczególnie trudną sytuacją imigrantów, konieczne jest skupienie się na monitorowaniu rozwoju poziomu ubóstwa wśród tej grupy społecznej. W przypadku imigrantów istnieje bezpośredni związek pomiędzy poziomem ubóstwa a pozycją na rynku pracy, co obejmuje uznawanie kwalifikacji zawodowych, dostęp do nauki i możliwość rozwijania umiejętności posługiwania się językiem islandzkim, znajomość swoich praw oraz aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Wskaźniki i działania

¹³ Wskaźnik głębokości ubóstwa / luki dochodowej (ang. *poverty gap*) mierzy głębokość ubóstwa w grupie osób zdefiniowanych jako biedne. Wskaźnik opiera się na średniej dochodów rozporządzalnych osób, które uzyskują dochody poniżej progu ubóstwa, jako procent kwoty poniżej progu ubóstwa.

niezbędne do zmiany obecnej sytuacji są zatem powiązane z innymi wskaźnikami polityki. Jeśli nie podejmie się systematycznych działań w celu wyrównania sytuacji imigrantów oraz innych osób dotkniętych ubóstwem, istnieje ryzyko nasilenia wielokrotnej dyskryminacji¹⁴, marginalizacji oraz ograniczenia szans życiowych dla dzieci imigrantów, które wychowują się w warunkach ubóstwa.

Cel 1.5

Imigranci pracują w administracji publicznej i samorządowej.

W ramach tego celu przedstawiono dwa wskaźniki, które uwzględniają procent imigrantów wśród pracowników administracji publicznej, a także administracji samorządowej. Dane są analizowane zgodnie z wcześniej ustaloną klasyfikacją stanowisk, która jest powszechnie stosowana przy analizie stanowisk pracy w sektorze publicznym.

Tabela 7. Wskaźniki celu 1.5

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Procent imigrantów zatrudnionych w administracji publicznej według klasyfikacji stanowisk	Trwa sprawdzanie liczby imigrantów	Procent imigrantów zatrudnionych w administracji i publicznej jest porównywalny z ich odsetkiem w populacji	Państwowa Administracja Płac i Zasobów Ludzkich (isl. <i>Kjara- og mannaauðssýsla ríkisins</i>)
B	Procent imigrantów zatrudnionych w administracji samorządowej według klasyfikacji stanowisk	Sytuacja nieznana i wymaga zbadania na początku okresu obowiązywania polityki	Procent imigrantów zatrudnionych w administracji i samorządowej jest porównywalny z ich odsetkiem w populacji	Stowarzyszenie gmin islandzkich

¹⁴ Dyskryminacja wielokrotna (ang. multiple discrimination) występuje, gdy jednostki doświadczają uprzedzeń ze względu na wiele cech, takich jak płeć i pochodzenie lub płeć, pochodzenie, niepełnosprawność. Ten rodzaj dyskryminacji generuje skumulowany negatywny wpływ, co prowadzi do doświadczania przez osobę zjawiska dyskryminacji wielokrotnej.

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Zapewnienie równych szans dla wszystkich na rynku pracy jest szczególnie istotne w kształtowaniu społeczeństwa włączającego. W tej polityce kluczowe jest, aby władze państwowe i samorządowe stanowiły przykład, a kadra odzwierciedlała różnorodność społeczeństwa. W ramach swojej polityki personalnej instytucje publiczne uwzględniają czynniki, które mogą utrudniać dostęp do zatrudnienia dla różnych grup, w tym imigrantów, oraz podejmują działania mające na celu eliminowanie tych przeszkód. W ramach tego podejścia istnieje również szansa na lepsze wykorzystanie potencjału edukacyjnego i zasobów ludzkich wśród imigrantów. Obecnie często podejmują oni pracę, która nie odpowiada ich wykształceniu ani doświadczeniu zawodowemu, mimo że ich poziom wykształcenia jest zgodnie z danymi OECD porównywalny z poziomem wykształcenia obywateli. Różnorodność społeczeństwa musi znaleźć odzwierciedlenie na stanowiskach pracy w instytucjach państwowych i samorządach lokalnych.

Cel 1.6

Różnorodność społeczeństwa widoczna jest w mediach publicznych.

Oto trzy wskaźniki, które nadawca publiczny (RÚV) będzie mierzyć we współpracy z Islandzkim Urzędem Statystycznym. Wskaźniki obejmują imigrantów jako rozmówców, ich udział w dyskusji oraz ich zaangażowanie w tworzenie programów.

Tabela 8. Wskaźniki celu 1.6

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Udział imigrantów w wywiadach radiowych i telewizyjnych u nadawcy publicznego RÚV	Sytuacja nieznana i wymaga zbadania na początku okresu obowiązywania polityki	15%	RÚV we współpracy z Urzędem Statystycznym Islandii
B	Procent imigrantów w programach RÚV	Sytuacja nieznana i wymaga zbadania na początku okresu obowiązywania polityki	10%	RÚV we współpracy z Urzędem Statystycznym Islandii

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
C	Imigranci jako rozmówcy w radiu i telewizji RÚV w debacie na temat imigracji i dotyczącej innych zagadnień.	Sytuacja nieznana i wymaga zbadania na początku okresu obowiązywania polityki	Imigranci równie aktywnie uczestniczą w dyskusji na temat imigracji, jak i innych kwestii.	RÚV we współpracy z Urzędem Statystycznym Islandii

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Widoczność jest częścią tworzenia wzorców do naśladowania i ma ogromne znaczenie społeczne. Jako medium publiczne RÚV odgrywa istotniejszą rolę w społeczeństwie niż inne media, co stanowi szansę na kreowanie pozytywnych zmian. Polityką tego medium jest także odzwierciedlanie różnorodności wśród społeczeństwa. Jako medium publiczne¹⁵ RÚV udostępnia wiadomości, wiedzę, kulturę oraz sztukę, za pośrednictwem radia, telewizji i internetu. RÚV jest zatem doskonałą platformą do promowania widoczności imigrantów i kluczem do zwiększenia ich udziału w treściach kierowanych do społeczeństwa. RÚV realizuje to między innymi poprzez zapewnianie różnorodnym grupom społecznym obecności w mediach i możliwość wyrażania swoich opinii. Istotne jest, aby media publiczne odzwierciedlały różnorodność społeczeństwa i działały w interesie wszystkich grup, które ufają pracy tej instytucji. Poprzez pomiar widoczności i udziału imigrantów w dyskusjach prowadzonych w RÚV, tworzona jest szansa na systematyczną pracę nad odzwierciedleniem różnorodnych perspektyw, w tym również perspektyw szybko rosnącej grupy imigrantów w kraju.

¹⁵ Szczegółowe informacje: ustawa nr [23/2013](#) o radiofonii i telewizji stanowiąca ramy prawne dla środków masowego przekazu, które mają służyć interesowi publicznemu.

2.2.3 Cel główny nr 2: informacje, dostępność i usługi

2 Społeczeństwo dostosowuje infrastrukturę do zróżnicowanych potrzeb różnych grup, w tym imigrantów, zapewniając jednocześnie, że informacje są przekazywane w sposób klarowny i dostępny dla wszystkich.

Wyjaśnienie głównego celu

- Dostęp do informacji stanowi podstawowy warunek umożliwiający imigrantom skorzystanie z możliwości na rynku pracy oraz pełne uczestnictwo we wszystkich obszarach życia społeczeństwa.
- Imigranci mają dostęp do informacji dotyczących społeczeństwa islandzkiego, praw, obowiązków oraz usług publicznych, które są przekazywane w sposób zrozumiały i dostępne w kilku językach. Rozpowszechnianie informacji odbywa się w różnorodny i skuteczny sposób, sprzyja komunikacji i uwzględnia potrzeby różnych grup, które mogą reprezentować różny poziom znajomości języka islandzkiego, lub nie znać tego języka w ogóle.
- Infrastruktura społeczna odpowiada zawsze na zmiany i potrzeby społeczności. Infrastruktura społeczna obejmuje zakres usług publicznych oferowanych przez państwo i samorządy lokalne.
- Proces kształtowania społeczeństwa opiera się na badaniach i danych o sytuacji ludzi w nim żyjących. W związku z tym istotne jest, aby dane dotyczące imigrantów w Islandii były jednoznaczne i wiarygodne.
- Wykształcenie i doświadczenie zdobyte za granicą jest uznawane na islandzkim rynku pracy i w innych sferach społecznych, w których może być użyteczne. Proces uznawania wykształcenia i doświadczenia zawodowego uzyskanego za granicą jest efektywny, transparentny i zrozumiały.
- Prognozowanie zapotrzebowania na siłę roboczą i umiejętności na islandzkim rynku pracy promuje dostępność rynku pracy dla imigrantów.

Główny cel nr 2 opiera się na informacjach, dostępności i usługach, z naciskiem na infrastrukturę systematycznie wspierającą włączanie poprzez promowanie możliwości i eliminowanie barier w dostępie do istotnych informacji oraz podstawowych usług społecznych. Mając na uwadze główny cel, wypracowano podstawy umożliwiające jednostkom zapuszczenie korzeni w Islandii. Dostęp do informacji sprzyja autonomii jednostek, równości szans oraz tworzeniu bardziej

zrównoważonego społeczeństwa. Znaczna część usług publicznych zapewnia dostęp do informacji, z naciskiem na dostępność tych usług dla wszystkich grup społecznych i wsparcie różnorodnych potrzeb. To umożliwia jednostkom zrozumienie ich praw oraz obowiązków w społeczeństwie.

Poprzez skupienie się na uznawaniu wykształcenia imigrantów kładzie się większy nacisk na dobrostan imigrantów, jak i na korzyści dla społeczeństwa jako całości. Edukacja stanowi inwestycję o charakterze ukrytym, dlatego ważne jest optymalne wykorzystanie tej inwestycji dla dobra jednostki oraz społeczeństwa jako całości. Równocześnie należy skupić się na długoterminowej perspektywie. Poprzez wyraźne określenie zapotrzebowania na pracowników oraz umiejętności na rynku pracy, włączając w to prognozy dotyczące przyszłości w różnych branżach, tworzymy bardziej stabilne warunki dla osób planujących osiedlenie w Islandii. Uznawanie wykształcenia pełni kluczową rolę w zapewnieniu dostępu do społeczeństwa, którego imigranci pragną być częścią, natomiast społeczeństwo powinno uwzględniać wykorzystanie tych zasobów w swoich planach na przyszłość.

Skupiając się na badaniach, zbieraniu i udostępnianiu danych, dążymy do budowy bazy wiedzy, która umożliwi postęp oraz promuje rozsądne podejmowanie decyzji. W tym obszarze istnieje wiele potencjalnych ścieżek oraz prostych metod doskonalenia tej rozwijającej się dziedziny.

Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 2:

W ramach celu głównego nr 2 sformułowano sześć celów mierzalnych, które mają stanowić miarę rezultatów osiąganym dzięki celowi głównemu. Informacje, dostępność i usługi, najważniejsze do osiągnięcia celu głównego nr 2, stanowią fundament systemu wsparcia, kluczowego dla imigrantów w procesie integracji w nowym społeczeństwie. Dlatego wskaźniki opiera się na rzeczywistej możliwości gromadzenia danych oraz zapewnieniu ciągłości pomiarów przez cały okres obowiązywania polityki.

Poniższa tabela zawiera przegląd celów powiązanych z **celem głównym nr 2**, które zostaną zaprezentowane bardziej szczegółowo na kolejnych stronach.

Tabela 9. Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 2

2.1	Skuteczne i zróżnicowane systemy rozpowszechnia informacji dla nowych mieszkańców.
2.2	System intensywnego wsparcia obejmuje uchodźców od momentu ich przybycia do kraju.

2.3 Studia w szkołach zagranicznych są oceniane pod kątem kwalifikacji zawodowych w Islandii, a system oceny kompetencji zawodowych (isl. *raunfærnimat*) służy ocenie umiejętności i doświadczenia imigrantów.

2.4 Prowadzenie aktywnych badań dotyczących imigracji i rozpowszechnianie uzyskanych wyników.

2.5 System edukacji na Islandii z powodzeniem odpowiada na potrzeby edukacyjne oraz społeczne dzieci i młodzieży o zróżnicowanym pochodzeniu językowym i kulturowym¹⁶ na wszystkich szczeblach szkolnictwa.

2.6 Pozycja imigrantów na rynku mieszkaniowym jest porównywalna z pozycją innych grup społecznych.

Cel 2.1

Skuteczne i zróżnicowane systemy rozpowszechnia informacji dla nowych mieszkańców

W ramach tego celu wyznaczono dwa wskaźniki. Wskaźnik związany z liczbą osób korzystających z systemu rozpowszechnia informacji oraz wskaźnik określający sposoby korzystania z tych usług. Taki rodzaj pomiaru wskazuje nie tylko, czy usługa trafia do swojej grupy docelowej, ale również jakie preferencje w korzystaniu z niej mają użytkownicy, co może być wykorzystane do dalszego jej udoskonalenia. Ponieważ badania nie identyfikują konkretnych osób, istnieje możliwość, że niektóre z nich wielokrotnie korzystają z usługi. Dlatego istotne jest monitorowanie tego, czy imigranci są ogólnie świadomi dostępu do usług informacyjnych i czy uważają je za pomocne.

¹⁶ Zróżnicowane tło językowe (ang. *linguistically diverse*) odnosi się do faktu, że ludzie stosują różne języki jako swój pierwszy język i mogą być również wielojęzyczni, tj. mają więcej niż jeden język jako swój pierwszy język. Należy uwzględnić zróżnicowane pochodzenie językowe na każdym poziomie edukacji oraz zrozumieć wpływ, jaki ma na uczniów na różnych etapach szkoły.

Tabela 10. Wskaźniki celu 2.1

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Liczba osób korzystających z systemu rozpowszechniania informacji Urzędu Pracy w podziale na kanał komunikacji (ruch elektroniczny, rozmowy telefoniczne, sprawy do załatwienia, wizyty)	łącznie 500 spraw miesięcznie za pośrednictwem wszystkich kanałów komunikacji (w 2022 r.)	łącznie 1500–2000 spraw miesięcznie za pośrednictwem wszystkich kanałów komunikacji	Urząd Pracy
B	Ankieta weryfikująca, czy imigranci są świadomi istnienia i czy korzystają z usług informacyjnych oraz czy uznają je za potrzebne	Nie przeprowadzono dotychczas żadnej ankiety na ten temat, jednak ważne jest regularne ich przeprowadzanie co jedną trzecią okresu obowiązywania polityki	75% imigrantów w kraju zna dostępne usługi rozpowszechniania informacji dla imigrantów	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Istotne jest, aby rozpoczynając swój pobyt na Islandii, imigranci mogli w skuteczny i prosty sposób uzyskać informacje dotyczące społeczeństwa oraz swoich praw i obowiązków. Różne praktyczne informacje na temat podstawowych usług są kluczowe na początku życia w nowym kraju, stanowiąc swoisty przewodnik po funkcjonowaniu systemu. W trakcie pobytu zmieniają się potrzeby informacyjne, aż osiągnie się punkt, w którym jednostka nie będzie już wymagać specjalnego wsparcia przy pozyskiwaniu informacji.

Dostęp do informacji wzmacnia pozycję jednostek i zwiększa ich niezależność, co umożliwi im podejmowanie świadomych decyzji w zakresie zarówno drobnych, jak i istotnych aspektów życia. W otwartym dialogu z imigrantami na terenie całego kraju prowadzonym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

kładzono nacisk na skuteczne przekazywanie informacji, aby umożliwić im jak najszybsze zintegrowanie się ze społeczeństwem. Wielokrotnie podkreślano, że uzyskanie niezbędnych informacji jest zarówno skomplikowane, jak i czasochłonne. Poprzez stworzenie jednego portalu informacyjnego, który będzie przekierowywał do instytucji państwowych i samorządowych odpowiedzialnych za świadczenie usług publicznych, można zagwarantować imigrantom równy dostęp do bezpiecznych informacji. Brak dostępu do informacji może prowadzić do nieporozumień i zwiększać ryzyko korzystania z ustnego przekazywania informacji wynikających z własnego doświadczenia. To zwiększa ryzyko niewłaściwego obchodzenia się z informacjami i wydawania błędnych instrukcji, co może mieć wpływ na status prawny osoby w danym kraju, na przykład w kontekście przepisów dotyczących meldunku.

Cel 2.2

System intensywnego wsparcia obejmuje uchodźców od momentu ich przybycia do kraju.

W ramach celu 2.2 wyznaczono cztery wskaźniki związane z przyjmowaniem i wsparciem integracji uchodźców, zgodnie z przepisami ustawy dotyczącej imigracji¹⁷. Władze uznają za istotne zapewnienie uchodźcom specjalnego wsparcia w procesie adaptacji. W związku z tym podpisują umowy z władzami samorządowymi w celu zapewnienia dodatkowych świadczeń socjalnych przez okres do trzech lat od uzyskania zezwolenia na pobyt. Istotne jest, aby te usługi były użyteczne, dlatego konieczne jest ich ciągłe monitorowanie i ocena, aby były odpowiednio wykorzystywane oraz rozwijały się w taki sposób, aby umożliwić osobom uciekającym przed warunkami w swoim kraju zapuszczenie korzeni w islandzkim społeczeństwie.

¹⁷ Patrz postanowienia art. 3 ustawy nr [116/2012](#) dotyczącej spraw imigrantów.

Tabela 11. Wskaźniki celu 2.2

		Stan obecny 2023	Pożądana sytuacja w 2038	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Procent uchodźców otrzymujących ochronę, którzy zostali skierowani do jednolitego systemu przyjmowania uchodźców	Opóźnienia w kierowaniu do jednolitego systemu przyjmowania w 2022 r. skutkowały tym, że w 2023 r. do systemu trafiło 2142 osób. Pomimo tego, łączna liczba osób, które otrzymały ochronę w 2023 r., wyniosła 1986, co wskazuje na błąd, gdyż procent wynosi 108%	80% osób objętych ochroną przyjmuje zaproszenia do jednolitego systemu przyjmowania uchodźców, a każda osoba korzystająca z ochrony jest kierowana do tego systemu	Urząd Pracy
B	Procent uchodźców uczących się języka islandzkiego lub języka migowego w pierwszym roku po uzyskaniu ochrony oraz średnia liczba lekcji na osobę	75% osób uczy się języka. Średnia liczba lekcji wynosi 80 godzin	90% osób uczy się języka. Średnia liczba lekcji wynosi 440 godzin	Urząd Pracy
C	Procent uchodźców, którzy uczestniczyli w programie edukacji społecznej, pierwszym roku po objęciu ochroną	39%	90%	Urząd Pracy

		Stan obecny 2023	Pożądana sytuacja w 2038	Odpowiedzialność za wskaźniki
D	Procent uchodźców, którzy otrzymali wsparcie w procesie uznawania zdobytego wcześniej wykształcenia, skorzystał z doradztwa edukacyjnego lub pomocy w poszukiwaniu pracy w pierwszym roku po objęciu ochroną	Brak danych	90%	Urząd Pracy

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Wszystkie kraje skandynawskie posiadają systemy wsparcia, które wspierają proces integracyjny uchodźców i ułatwiają im osiedlenie się w nowym kraju. Ze względu na swój status uchodźcy bardziej niż inni imigranci potrzebują szczególnego wsparcia, aby postawić pierwsze kroki w nowym społeczeństwie. W Islandii usługi dla uchodźców są świadczone przy współpracy służb społecznych, Urzędu Pracy oraz organizacji społecznych, które zapewniają ciągłość ich świadczenia w ramach jednolitego systemu przyjmowania uchodźców. Pomoc jest dostosowana do potrzeb każdego użytkownika, tak jak w przypadku każdej innej formy udzielanego wsparcia społecznego. Wsparcie ma na celu pomoc uchodźcom w radzeniu sobie z traumą i umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie, zarówno na rynku pracy, edukacyjnym, jak i w innych obszarach życia. Z tego powodu istotne jest monitorowanie uczestnictwa w tak dużym projekcie związanym z udzielaniem wsparcia. Przewiduje się, że większość uchodźców będzie korzystać z takiej formy wsparcia, jednak zawsze istnieje pewna liczba osób, która poradzi sobie z adaptacją bez dodatkowej pomocy. Istotne jest również, aby wsparcie było szczególnie intensywne na początku pobytu, dlatego podkreśla się konieczność działania w określonych ramach czasowych. Nauka języka islandzkiego, edukacja społeczna i pomoc w wejściu na rynek pracy wspierają realizację usług oferowanych przez służby społeczne. Są one dostępne dla wszystkich uchodźców, niezależnie od tego, czy korzystają one z pomocy służb społecznych, czy nie. Dlatego ważne jest, aby każdy z tych elementów był mierzony niezależnie. Natomiast dzieci zawsze otrzymują wsparcie w ramach systemu szkolnego, niezależnie od tego, czy ich opiekunowie korzystają z pomocy w ramach jednolitego systemu przyjmowania uchodźców, czy nie. To wsparcie wpisuje się w zakres wskaźnika 2.5.

Niezapewnienie uchodźcom wsparcia na wczesnym etapie może spowodować, że proces adaptacji i zapuszczenia korzeni zajmie im więcej czasu, a wejście na rynek pracy będzie utrudnione. Ostatecznie może to zwiększyć ryzyko izolacji społecznej i konieczności korzystania z długoterminowych usług opieki społecznej, co wiąże się z kosztami zarówno dla jednostek, jak i społeczeństwa. Z wymienionymi wskaźnikami powiązany jest także wskaźnik F w celu 1.2, gdyż pomiar dobrostanu i uczestnictwa w życiu społecznym mierzy między innymi przez to, czy realizowane są cele jednolitego systemu przyjmowania.

Cel 2.3

Studia w szkołach zagranicznych są oceniane pod kątem kwalifikacji zawodowych w Islandii, a system oceny kompetencji zawodowych (isl. *raunfærnimat*) służy ocenie umiejętności i doświadczenia imigrantów.

Poniżej przedstawiono dwa nowe wskaźniki dotyczące uznawania wykształcenia zdobytego za granicą pod kątem kwalifikacji zawodowych w Islandii. Ponieważ cel jest odpowiedzią na wezwanie o konieczności poprawy efektywności uznawania kwalifikacji zawodowych i uproszczenia systemu dla osób ubiegających się o uznanie ich uprawnień w Islandii, nie istnieją wartości wyjściowe dla tego celu. Stosowany jest również jeden wskaźnik OECD, który również daje możliwość porównań z krajami skandynawskimi oraz sytuacją międzynarodową.

Wychodząc naprzeciw potrzebom osób o ograniczonym formalnym wykształceniu, wprowadzono dwa wskaźniki związane z oceną kompetencji zawodowych. Taka ocena jest istotna zarówno dla tych, którzy rozważają dalszą naukę, w celu zdobycia kwalifikacji zawodowych, jak i dla osób, które chcą, aby ich zagraniczne doświadczenie zostało uznane na islandzkim rynku pracy.

Tabela 12. Wskaźniki celu 2.3

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowied zialność za wskaźniki
A	Szybkość procesu uznawania wykształcenia z podziałem na kategorie zawodowe	W pierwszych latach obowiązywania polityki należy opracować wartości wyjściowe oraz wskaźniki	Konieczne jest opracowanie planu rozwoju na podstawie zidentyfikowanych wartości wyjściowych	Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, Przemysłu i Innowacji

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedź działność za wskaźniki
B	Analiza procentu zaakceptowanych oraz odrzuconych podań w procesie uznawania kwalifikacji zawodowych uzyskanych za granicą, wraz z kompleksowym przeglądem przyczyn odmowy uznania kwalifikacji	W pierwszych latach obowiązywania polityki należy opracować wartości wyjściowe oraz wskaźniki	Konieczne jest opracowanie planu rozwoju na podstawie zidentyfikowanych wartości wyjściowych	Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, Przemysłu i Innowacji
C	Procentowy udział imigrantów posiadających wyższe wykształcenie, zatrudnionych na stanowiskach, na których nie wymaga się określonego poziomu wykształcenia, w porównaniu z osobami islandzkiego pochodzenia	W 2021 r. 42% imigrantów posiadających wyższe wykształcenie oraz 10% wykształconych osób islandzkiego pochodzenia było zatrudnionych na stanowiskach, które nie wymagały takiego poziomu wykształcenia	Zmniejszenie różnicy między grupami imigrantów zatrudnionych na stanowiskach niewymagających wykształcenia spada z czterokrotności do nie więcej niż dwukrotności procenta osób islandzkiego pochodzenia w takiej sytuacji	Ankiety OECD przeprowadzane są okresowo.
D	Procent imigrantów, którzy ukończyli proces oceny kompetencji zawodowych	W 2022 r. 14% osób, które przeszły proces oceny kompetencji zawodowych, było obywatelami innych państw	Procent imigrantów, którzy przeszli proces oceny kompetencji zawodowych, jest taki sam, jak procent imigrantów w populacji	Fundusz edukacyjny

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowied zialność za wskaźniki
E	Procent imigrantów z ograniczonym formalnym wykształceniem, znajdujących się w rejestrze bezrobotnych, którzy korzystają z procesu oceny kompetencji zawodowych	Wskaźnik niedostępny, sytuacja zostanie zbadana na początku okresu obowiązywania polityki	50% imigrantów posiadających ograniczone formalne wykształcenie i zarejestrowanych jako bezrobotni korzysta z procesu oceny kompetencji zawodowych, przy czym 100% z nich zostaje zaproszonych do udziału w tym procesie	Urząd Pracy

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Edukacja to inwestycja zarówno po stronie ucznia, jak i państwa, które utrzymuje system oświaty umożliwiającą edukację. Ważne jest, aby jak najlepiej wykorzystać tę inwestycję z korzyścią zarówno dla społeczeństwa, jak i jednostki. Faktem jest jednak, że wielu imigrantów ma trudności z uznaniem w Islandii swoich dyplomów, wykształcenia i doświadczenia zawodowego. Proces uznawania wykształcenia może być czasochłonny, a w niektórych przypadkach może utrudnić zatrudnianie imigrantów na stanowiskach odpowiadających ich wykształceniu i doświadczeniu. Cel jest powiązany z celem 2.1, gdyż ludzie muszą mieć dostęp do klarownych instrukcji dotyczących zdobywania informacji na temat uznawania wykształcenia. Warto również podkreślić, że wskaźnik nie uwzględnia piątego filaru systemu edukacji, tj. kształcenia ustawicznego oraz procesu oceny kompetencji zawodowych, jak również dostępu imigrantów do tych zasobów.

W ostatnim czasie uruchomiono w Islandii platformę, za pośrednictwem której możliwe jest uzyskanie uznania kwalifikacji zawodowych oraz wykształcenia na poziomie uniwersyteckim. Aby dokonać pomiaru korzyści płynących z tego projektu i kontynuować wzmocnianie procesu uznawania wykształcenia, niezbędne jest ustanowienie odpowiednich wskaźników. Pozwoli to również na monitorowanie wszelkich odchyleń, które mogą pojawić się w trakcie procesu uznawania wykształcenia, co wzmocni system oceniania i uczyni go bardziej efektywnym.

Ogólnie w Europie obserwuje się różnice w procencie osób z wyższym wykształceniem zatrudnionych na stanowiskach niewymagających specjalistycznego wykształcenia, w porównaniu między migrantami a osobami pochodzącymi z danego kraju. Szacuje się, że w Unii Europejskiej w takiej sytuacji znajduje się około jedna trzecia imigrantów, czyli o około 12% więcej niż wśród osób pochodzących z danego kraju. Różnica ta jest największa w krajach

skandynawskich, szczególnie w przypadku Islandii. Duża liczba osób na islandzkim rynku pracy nie wykorzystuje w pełni swojego wykształcenia, co stanowi dużą stratę dla społeczeństwa, gdyż nie może korzystać w pełni z potencjału edukacyjnego osób aktywnych zawodowo. W tym obszarze istnieje zatem możliwość wprowadzenia ulepszeń.

Ryzyko, związane z czasochłonnym i skomplikowanym procesem oceny, polega na tym, że zagraniczni eksperci, którzy są potrzebni islandzkiej gospodarce, mogą zdecydować się na osiedlenie w innych krajach. Państwa konkurują między sobą w pozyskiwaniu wykształconych specjalistów. Niezmieniony system może niekorzystnie wpływać na konkurencyjność Islandii i prowadzić do ograniczenia możliwości osób zatrudnionych na stanowiskach, na których ich wykształcenie nie jest w pełni wykorzystywane.

Równie ważne jest zapewnienie osobom z ograniczonym formalnym wykształceniem możliwości zdobycia cennego doświadczenia zawodowego i sprawdzenia swoich umiejętności, jeśli planują kontynuować naukę i uzyskać dalsze kwalifikacje w Islandii. W ramach procesu oceny kompetencji zawodowych stosuje się różnorodne zadania, które oceniają wcześniejsze doświadczenie zawodowe, wiedzę i zaangażowanie społeczne pod kątem dalszego kształcenia lub rozwoju zawodowego. Ten proces stanowi istotny element wsparcia dla imigrantów w integracji z nowym społeczeństwem i rozwijaniu ich możliwości w dynamicznym świecie technologicznego postępu i zmieniającego się rynku pracy. Zapewnienie tych możliwości jest kluczowe zarówno dla imigrantów, jak i osób o islandzkim pochodzeniu, co wspiera pomyślny rozwój społeczeństwa i rynku pracy.

Cel 2.4

Prowadzenie aktywnych badań dotyczących imigracji i rozpowszechnianie uzyskanych wyników.

W obszarze badań zaprezentowano trzy wskaźniki służące do pomiaru celu 2.4. Wybrane zostały zakładając, że będą stanowić pierwszy etap wzmocnienia badań w tej dziedzinie oraz rozpowszechniania uzyskanych wyników. Konieczne jest bardziej szczegółowe opracowanie pierwszych dwóch wskaźników oraz stworzenie platformy, o której mowa w trzecim wskaźniku.

Tabela 13. Wskaźniki celu 2.4

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Finansowanie badań w dziedzinie imigracji jest powiązane liczbą imigrantów w Islandii	Fundusz Rozwoju Imigracji przeznaczony na 1000 imigrantów 694 000 kor.	Wartość środków przeznaczonych na badania na 1000 imigrantów utrzymuje się na niezmiennym poziomie lub wzrasta w porównaniu z obecnym stanem	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
B	Roczna liczba opublikowanych badań z zakresu imigracji	Brak danych, wartości wyjściowe należy określić w pierwszych latach okresu obowiązywania polityki	Wzrost liczby przeprowadzanych badań w okresie obowiązywania polityki o 10%	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
C	Forum specjalizujące się w zarządzaniu badaniami związanymi z imigrantami i uchodźcami oraz rozpowszechniające wiedzę na ten temat w społeczeństwie islandzkim	Obecnie nie istnieje taka platforma	Aktywnie działająca platforma umożliwiająca udostępnianie i wykorzystywanie wyników badań	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Szybkim zmianom społecznym, takim jak zwiększanie się liczby imigrantów, towarzyszą różnorodne wyzwania stojące przed tą grupą, ale i całym społeczeństwem. W ocenie obecnego stanu, przedstawionej w [zielonej księdze](#), uznano za niezbędne pogłębienie badań nad kwestiami imigrantów i uchodźców oraz doskonalenie rejestracji i zbierania danych. Takie działania umożliwią w dłuższej perspektywie poprawę jakości świadczonych usług. Wsparcie badań,

gromadzenia danych i ukierunkowanego pomiaru wyników zapewnia silniejsze wsparcie dla projektów i decyzji na przyszłość. Wyniki badań są rozpowszechniane w ograniczonym stopniu i nie są wykorzystywane przez osoby, które na co dzień zajmują się kwestiami imigracji. Konieczne jest zatem zbudowanie między nimi pomostu i ważny jest w tym względzie trzeci wskaźnik celu. Niezbędne jest dokładniejsze opracowanie wskaźników dotyczących sposobów finansowania badań. Aktualnie środki przeznaczone na kwestie imigracyjne wspierają zarówno projekty badawcze, jak i badania naukowe.

Jeśli liczba badań oraz metody udostępniania wyników nie ulegną poprawie, istnieje ryzyko, że postęp w tej dziedzinie będzie ograniczony, a podejmowanie decyzji nie będzie oparte na równie solidnych podstawach, jak w przypadku dostępu do solidnych badań.

Cel 2.5

System edukacji na Islandii z powodzeniem odpowiada na potrzeby edukacyjne oraz społeczne dzieci i młodzieży o zróżnicowanym pochodzeniu językowym i kulturowym na wszystkich szczeblach szkolnictwa.

Ten cel jest bardzo rozległy, dlatego też trudny do dokładnego zmierzenia. Spośród pięciu wskaźników przedstawionych w tym celu, pierwszy odnosi się do bardziej złożonych wskaźników, które są uznawane i stosowane od lat do pomiarów w systemie edukacji. Trzy wskaźniki, regularnie publikowane przez Islandzki Urząd Statystyczny, odzwierciedlają liczbę uczniów, którzy nie ukończyli nauki lub z niej zrezygnowali. Ze względu na zasadnicze znaczenie edukacji oraz jej roli w prognozowaniu udziału młodych imigrantów w społeczeństwie i ich ogólnego dobrostanu w przyszłości, wskaźniki te są uznawane za odpowiednie do pomiaru postępu w realizacji tego celu. Jeden ze wskaźników dotyczy języka ojczystego dzieci imigrantów.

Tabela 14. Wskaźniki celu 2.5

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Wyniki badania PISA, islandzkiego badania młodzieży oraz badań innymi metodami oceny, stosowanych w systemie szkolnym	Zobacz najnowsze wyniki każdego z badań ¹⁸	Postęp będzie oceniany w porównaniu do obecnej sytuacji, przy czym różne badania będą podlegać różnym kryteriom oceny	Ministerstwo Edukacji i Spraw Dzieci
B	Absolwenci szkół średnich i szkół uzupełniających według pochodzenia, grupy wiekowej i płci	W grupie wiekowej 18–24 lata w 2022 r. szkołę ukończyło 163 imigrantów z pierwszego pokolenia i 74 imigrantów z drugiego pokolenia	O jedną trzecią więcej osób w wieku 18–24 lata kończy szkołę w porównaniu z obecną sytuacją	Urząd Statystyczny Islandii

¹⁸ Szczegółowe informacje można znaleźć w wynikach [PISA](#) dla Islandii i wynikach [islandzkiego badania młodzieży](#).

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
C	Absolwenci studiów wyższych i doktoranckich według pochodzenia, grupy wiekowej oraz płci	<p>Szkołę na poziomie ISCED 5 (studia krótkiego cyklu) ukończyło w 2022 r. 462 imigrantów z pierwszego pokolenia i 16 z drugiego pokolenia</p> <p>Szkołę na poziomie ISCED 6 (studia licencjackie lub ich odpowiedniki) ukończyło w 2022 r. 33 imigrantów z pierwszego pokolenia i nikt z drugiego pokolenia¹⁹</p>	<p>Cel zostanie wyznaczony na początku okresu obowiązywania polityki. W tym czasie przeprowadzony zostanie przegląd liczebności przyszłych pokoleń, aby ustalić realistyczny cel, który będzie również powiązany z sukcesem w obszarach A i B. Jednakże minimalnym wskaźnikiem jest to, żeby sytuacja nie uległa pogorszeniu w porównaniu z obecnym stanem</p>	Urząd Statystyczny Islandii
E	Liczba szkół, które traktują naukę dzieci w języku ojczystym jako przedmiot fakultatywny lub zastępujący naukę obowiązkową zgodnie z głównymi programem nauczania szkół podstawowych i średnich	Brak danych, sytuacja zostanie sprawdzona na początku okresu obowiązywania polityki	Cele zostaną sformułowane po zbadaniu sytuacji	Ministerstwo Edukacji i Spraw Dzieci

¹⁹ Warto mieć na uwadze, że drugie pokolenie imigrantów na Islandii jest względnie młode, co może wpływać na trudności w precyzyjnym pomiarze tej grupy.

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Islandzki system szkolnictwa musi lepiej zaspokajać potrzeby edukacyjne i społeczne uczniów o zróżnicowanym pochodzeniu językowym i kulturowym, co zostało wyraźnie zapisane w Polityce edukacyjnej do 2030 r. Dzieci o zróżnicowanym pochodzeniu językowym i kulturowym radzą sobie gorzej w islandzkim systemie szkolnym niż ich rówieśnicy urodzeni w Islandii i różnice pogłębiają się wraz z wiekiem uczniów. Młodzi ludzie z tej grupy częściej niż ich rówieśnicy z kraju porzucają naukę w szkole średniej. Rząd islandzki postawił sobie za cel promowanie publikowania materiałów dydaktycznych, wyrównywanie statusu dzieci i młodzieży z różnych środowisk, niezależnie od miejsca zamieszkania, oraz kładzenie nacisku na ich dobrostan i umiejętność posługiwania się językiem islandzkim na poziomie szkoły podstawowej, średniej oraz uniwersyteckim. Celem jest zapewnienie równego statusu dzieci i młodzieży niezależnie od ich pochodzenia oraz gwarancja równych szans na kształcenie w szkołach na wszystkich poziomach. Dostęp do edukacji otwiera drogę do dobrobytu i przyszłych możliwości.

Jeśli nie dojdzie do wyrównania szans w tym obszarze, wzrasta ryzyko pogłębienia się podziału klasowego między osobami o różnym pochodzeniu oraz marginalizacji młodych imigrantów, co jest sprzeczne z założeniami tej polityki.

Cel 2.6

Pozycja imigrantów na rynku mieszkaniowym jest porównywalna z pozycją innych grup społecznych

Dla celu 2.6 wyznaczono cztery wskaźniki. Wskaźniki te są powszechnie stosowane do monitorowania sytuacji na rynku mieszkaniowym, jednak nie zostały one jeszcze wykorzystane do dokładnej analizy sytuacji imigrantów. Wskaźniki wydają się dobrze odzwierciedlać ogólny stan rynku mieszkaniowego, jednak obecność imigrantów o różnym pochodzeniu wprowadza możliwość przeprowadzenia bardziej dogłębnych analiz, niż to miało miejsce dotychczas.

Tabela 15. Wskaźniki celu 2.6

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Procent imigrantów na rynku wynajmu w porównaniu do osób islandzkiego pochodzenia	Wskaźniki są dostępne, ale niemożliwe jest ich porównanie pod względem pochodzenia	Cele zostaną sformułowane po zbadaniu sytuacji	Urząd Statystyczny Islandii oraz Agencja Budownictwa i Inżynierii Lądowej
B	Procent imigrantów posiadających własną nieruchomość w porównaniu do osób islandzkiego pochodzenia	Wskaźniki są dostępne, ale niemożliwe jest ich porównanie pod względem pochodzenia	Cele zostaną sformułowane po zbadaniu sytuacji	Urząd Statystyczny Islandii oraz Agencja Budownictwa i Inżynierii Lądowej
C	Procent imigrantów na rynku wynajmu, którzy otrzymują zasiłki mieszkaniowe w porównaniu do osób islandzkiego pochodzenia	Wskaźniki są dostępne, ale niemożliwe jest ich porównanie pod względem pochodzenia	Równy status imigrantów i osób islandzkiego pochodzenia	Urząd Statystyczny Islandii oraz Agencja Budownictwa i Inżynierii Lądowej
D	Procent gospodarstw domowych imigrantów zalegających ze spłatą kredytu hipotecznego lub czynszu, w porównaniu do odsetka gospodarstw domowych obywateli	Wskaźniki są dostępne, ale niemożliwe jest ich porównanie pod względem pochodzenia	Równy status imigrantów i obywateli	Urząd Statystyczny Islandii

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Wzrost liczby ludności przekłada się na wzrost zapotrzebowania na mieszkania, jednak w ostatnich latach wzrost liczby mieszkań nie nadążył za wzrostem populacji. Posiadanie bezpiecznego dachu nad głową to jedna z podstawowych

potrzeb ludzi, zwłaszcza istotna podczas osiedlania się w nowym kraju i konfrontacji z wyzwaniami wynikającymi z migracji między krajami. Wyższy procent imigrantów niż osób islandzkiego pochodzenia na rynku wynajmu mieszkań jest zrozumiałe, zwłaszcza na początku życia w nowym kraju. Warto również wykorzystać porównania z innymi krajami skandynawskimi oraz innymi krajami OECD. Imigranci także w większej liczbie przypadków nie wiedzą o przysługującym im zasiłku mieszkaniowym i częściej mieszkają w lokalach, które nie są zarejestrowane jako lokale mieszkalne, co uniemożliwia im skorzystanie z prawa do zasiłku. Pozycja imigrantów na rynku mieszkaniowym stanowi wskaźnik możliwości na zapuszczenie korzeni, a jednocześnie warunki na tym rynku mają istotny wpływ na dobrostan ludzi. Dzięki tym wskaźnikom można śledzić poprawę sytuacji imigrantów na rynku mieszkaniowym w porównaniu z aktualnym stanem, co zostało omówione w rozdziale 3.3.2 [zielonej księgi](#). Monitorowanie zaległości płatności związanych z nieruchomością pozwala zbadać, czy wydatki na cele mieszkaniowe są bardziej uciążliwe dla imigrantów niż dla osób islandzkiego pochodzenia. Kwestie mieszkaniowe i dostępność mieszkań zarówno na wynajem, jak i do zakupu są kluczowe dla wszystkich mieszkańców. Istnieje jednak ryzyko, że w przypadku trudnej sytuacji na rynku mieszkaniowym imigranci mogą znaleźć się w słabszej pozycji niż inni mieszkańcy. Jednym z rozwiązań jest skuteczne zwiększanie świadomości swoich praw wśród imigrantów w zakresie wsparcia, o które mogą się ubiegać, zwłaszcza zasiłków mieszkaniowych.

Bezpieczeństwo mieszkaniowe jest kluczem do społeczeństwa włączającego. Nierówności na rynku mieszkaniowym negatywnie oddziałują zarówno na dobrobyt finansowy, jak i społeczny ludności.

2.2.4 Cel główny nr 3: komunikacja i język

3 Nauczanie dzieci i dorosłych języka islandzkiego opiera się na różnorodnych metodach, cechuje się motywującym, profesjonalnym, praktycznym i dostępnym podejściem, co pozwala zaspokoić potrzeby zarówno imigrantów, jak i innych grup społecznych, w zakresie komunikacji w społeczeństwie, edukacji oraz na rynku pracy.

Wyjaśnienie głównego celu

- Na Islandii językiem narodowym jest język islandzki i islandzki język migowy.
- Język islandzki stanowi dziedzictwo kulturowe, które należy chronić, aby każdy miał równe szanse w społeczeństwie.
- Komunikacja między ludźmi oraz język są kluczem do pełnego uczestnictwa w społeczeństwie.
- Imigranci mają zapewniony dostęp do zróżnicowanych i elastycznych programów nauki języka islandzkiego, motywujących do aktywnego korzystania z tego języka.
- Dostęp do nauki języków jest gwarantowany niezależnie od miejsca zamieszkania, a rezultaty nauczania są regularnie oceniane w celu zapewnienia przewidywalności i zrozumienia wymagań dotyczących umiejętności językowych w społeczeństwie.
- Szczególny nacisk kładzie się na jakość nauczania języka islandzkiego jako drugiego języka na wszystkich poziomach edukacji.
- Postępy i wykorzystanie nauczania języka islandzkiego na różnych poziomach jest ściśle monitorowany.

W społeczeństwie istotna jest komunikacja, a język stanowi jedno z kluczowych narzędzi do jej realizacji. Uczestnictwo w społeczeństwie opiera się na możliwości komunikacji, dlatego trzeci główny cel tej polityki zakłada, że imigrantom zapewniane są różnorodne możliwości oraz motywacja do nauki języka islandzkiego i migowego. W trakcie podróży dookoła Islandii przeprowadziliśmy rozmowy z samymi imigrantami, które były etapem przygotowawczym omawianych celów. Podczas tych rozmów często główny nacisk kładziono na język islandzki. Imigranci wyrażają zainteresowanie nauką języka, lecz często odczuwają brak dostępnych możliwości i motywacji. Szczególnie imigranci mieszkający poza obszarem stolicy dostrzegają znaczący niedobór możliwości nauki języka islandzkiego. Dążąc do stworzenia tych możliwości i wzbudzenia motywacji do

nauki języka, wyznaczono jasne cele dotyczące oferty i dostępności kursów, kładąc nacisk na ich elastyczność. Ze względu na duże zróżnicowanie wśród imigrantów w Islandii, nie istnieje jedna uniwersalna ścieżka edukacyjna, która byłaby odpowiednia dla wszystkich. Różnorodność sprawia, że nauka staje się bardziej interesująca, co z kolei buduje motywację do kontynuowania edukacji. Warto podkreślić znaczenie wyrażania zrozumienia dla osób uczących się języka przez całe społeczeństwo oraz motywacji do aktywnego korzystania z tego języka. Znajomość języka islandzkiego jest przydatna głównie na terenie Islandii, dlatego ważne jest, aby ludzie dostrzegali osobiste korzyści z nauki. Język islandzki jest istotny dla całego narodu, stanowi symbol jedności oraz dziedzictwa kulturowego. Jest częścią własnej tożsamości, dlatego istotne jest, aby w społeczeństwie włączającym pamiętać o tym, że język islandzki może przybierać wiele form. Wraz z językiem migowym stanowi kluczowy środek komunikacji i uczestnictwa w społeczeństwie. Dlatego znajomość tych języków jest istotna dla wszystkich mieszkańców Islandii, zarówno imigrantów, jak i osób islandzkiego pochodzenia.

W przeciwieństwie do innych krajów skandynawskich, Islandia nie rozwijała dotychczas wszechstronnej struktury wspierającej naukę języka islandzkiego jako drugiego języka. To oznacza także, że nauczanie języka islandzkiego jako drugiego języka będzie się nadal rozwijać, a to otwiera wiele możliwości do aktywności. Islandia znajduje się teraz w punkcie zwrotnym i została już zmuszona do podjęcia działań w tym obszarze. Dlatego główny nacisk kładzie się na określenie wyraźnych celów dotyczących jakości procesu nauczania i systemu oceniania. Cele te są szeroko akceptowane zarówno przez uczniów, jak i nauczycieli, co sprzyja rozwojowi i badaniom, przy jednoczesnym podkreśleniu znaczenia umiejętności językowych oraz ich praktycznego zastosowania. Nauka języka islandzkiego nie ogranicza się jedynie do zajęć w klasach, ale obejmuje również aktywne stosowanie języka oraz różnorodne możliwości nauki, które łączą zarówno zabawę, jak i pracę.

Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 3

W ramach celu głównego nr 3 sformułowano pięć celów mierzalnych, które mają służyć do oceny rezultatów osiągniętych dzięki celowi głównemu dotyczącemu nauczania osób dorosłych języka islandzkiego. Cele te są ukierunkowane na stworzenie kompleksowego systemu, który integruje ofertę, dostępność, elastyczność oraz motywację, co jest kluczowe dla wdrażania skandynawskiego modelu nauczania języka narodowego w Islandii. Główny program nauczania dla przedszkoli, szkół podstawowych i średnich obejmuje naukę języka islandzkiego przez dzieci imigrantów.

Poniższa tabela zawiera przegląd celów szczegółowych powiązanych z **celem głównym nr 3**, które zostaną zaprezentowane bardziej dokładnie na kolejnych stronach.

Tabela 16. Cele szczegółowe w ramach celu głównego nr 3

3.1	Dostępna bogata oferta praktycznych kursów języka islandzkiego, która obejmuje cały kraj.
3.2	Zagwarantowany wysoki poziom kursów języka islandzkiego.
3.3	Wspiera się zrozumienie i motywuje do korzystania z języka islandzkiego w komunikacji między imigrantami a osobami islandzkiego pochodzenia.
3.4	Oferta kursów języka islandzkiego jest oparta na dostępności i elastyczności.
3.5	Harmonizacja systemu oceny znajomości języka islandzkiego.

Cel 3.1

Dostępna bogata oferta praktycznych kursów języka islandzkiego, która obejmuje cały kraj.

Utworzono trzy wskaźniki w ramach celu trzeciego. Mają one stanowić odpowiedź na potrzeby zgłaszane przez samych imigrantów, tj. konieczność oferowania większej liczby kursów i zróżnicowanych metod uczenia się. Istotne jest, aby ludzie w całym kraju mieli dostęp do nauki języka. Ustanowiono osobny cel związany z nauczaniem islandzkiego języka migowego, aby podkreślić znaczenie obu języków urzędowych przy ustalaniu celów nauczania imigrantów języka islandzkiego. Dodatkowo, nauka islandzkiego języka migowego ma szczególne znaczenie ze względu na niewielką społeczność posługującą się tym językiem oraz fakt, że imigranci stanowią około 20% użytkowników tego języka w kraju. Obserwuje się rosnący trend związany ze wskaźnikiem nauki języka islandzkiego w kontekście pracy, co świadczy o coraz większym znaczeniu umiejętności językowych w komunikacji zawodowej.

Tabela 17. Wskaźniki celu 3.1

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Liczba kursów, dostępność miejsc na kursach oraz różnorodność ścieżek edukacyjnych, włączając w to kształcenie na odległość, oferowanych na różnych poziomach umiejętności w każdym regionie kraju, uzależniona od liczby imigrantów zamieszkujących dany obszar	Nie dokonano analizy, jednakże dostępne są informacje na temat liczby kursów korzystających ze wsparcia publicznego	Zwiększona dostępność i różnorodność programów nauki języka obejmuje cały kraj	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
B	Dla niesłyszących imigrantów prowadzone są kursy islandzkiego języka migowego ²⁰	Trwa analiza obecnej sytuacji	Kursy islandzkiego języka migowego są dostępne dla wszystkich niesłyszących imigrantów	Centrum komunikacji dla osób niesłyszących i niedosłyszących
C	Liczba zakładów pracy oferujących kursy języka islandzkiego powiązanego z wykonywaną pracą oraz procent imigrantów, którzy mają dostęp do tych kursów, wśród osób aktywnych zawodowo, według regionów kraju	Wskaźnik nie istnieje, lecz należy stworzyć wartości wyjściowe na początku obowiązywania polityki	Celem jest zwiększenie liczby miejsc pracy oferujących kursy języka islandzkiego powiązane z wykonywaną pracą. Aby to osiągnąć, konieczne jest opracowanie wskaźników liczbowych bazujących na wartościach wyjściowych	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

²⁰ **Osoba niesłysząca** odnosi się do osób niesłyszących, posługujących się językiem migowym i dla których język migowy jest pierwszym językiem. Podobnie jak dla innych imigrantów język islandzki nie jest ich pierwszym językiem, również osoby niesłyszące spośród imigrantów nie posługują się islandzkim językiem migowym jako swoim pierwszym językiem.

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Dostępność nauki języka islandzkiego jest według słów imigrantów jednym z ich głównych wyzwań. Istnieje szeroka zgoda co do potrzeby stworzenia bardziej wszechstronnego i różnorodnego systemu edukacyjnego obejmującego całą Islandię, a cele dotyczące dostępności i wykorzystania są skupione właśnie wokół tych kwestii. Wspólnym celem jest zapewnienie wszystkim możliwości nauki islandzkiego oraz islandzkiego języka migowego, ponieważ stanowią one kluczowe narzędzia komunikacji w islandzkim społeczeństwie. W oczywisty sposób osiągnięcie tego celu wymaga zwiększenia dostępności i różnorodności oferowanych kursów. W przeciwnym razie istnieje ryzyko, że imigranci zostaną pozbawieni możliwości skutecznej nauki i swobodnego posługiwania się językiem. Miałoby to poważny wpływ na komunikację i wyrównywanie szans w społeczeństwie oraz prawdopodobnie doprowadziłoby do używania języka angielskiego jako języka komunikacji. W kontekście nauki języka islandzkiego w miejscu pracy kluczową rolę odgrywa postawa pracodawców. Realizacja tego celu wymaga współpracy ze strony zarówno pracodawców, jak i pracowników.

Cel 3.2

Zagwarantowany wysoki poziom kursów języka islandzkiego.

Stworzono trzy kluczowe wskaźniki, pierwszy do oceniania poziomu wykształcenia nowej, rozwijającej się klasy nauczycieli specjalizujących się w nauczaniu języka islandzkiego jako drugiego języka oraz do kontrolowania, jak duża część kursów jest prowadzona przez specjalnie przeszkolonych nauczycieli. Drugi wskaźnik służy monitorowaniu ujednoliconego systemu oceniania wiedzy zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego, trzeci zaś służy monitorowaniu ocen użytkowników dotyczących jakości kursów. Dzięki tym środkom możliwe będzie uzyskanie kompleksowej oceny rozwoju procesów nauczania, które będą szybko ewoluowały i osiągną określony poziom w ramach objętego polityką.

Tabela 18. Wskaźniki celu 3.2

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Procent nauczycieli, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje pedagogiczne oraz specjalistyczne wykształcenie do nauczania języka islandzkiego jako drugiego języka	Liczba wykwalifikowanych nauczycieli nie odpowiada zapotrzebowaniu. Na początku wdrażania polityki konieczne jest ustalenie wartości wyjściowych	Procent nauczycieli z odpowiednim wykształceniem zaspokaja zapotrzebowanie na nauczanie języka islandzkiego jako drugiego języka	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego, Przemysłu i Innowacji oraz Ministerstwem Edukacji i Spraw Dzieci
B	Procent kursów, w których ocena wyników w nauce opiera się na poziomach umiejętności zdefiniowanych w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego	Sytuacja nieznana i wymaga zbadania na początku okresu obowiązywania polityki	Wszystkie kursy korzystające z finansowania publicznego oceniają wyniki w nauce na podstawie poziomu znajomości języka w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego, Przemysłu i Innowacji
C	Przegląd oceny użytkowników dotyczącej jakości edukacji powinien być przeprowadzony dwukrotnie w trakcie wdrażania polityki	Zobacz wyniki oceny dotyczącej jakości nauczania języka islandzkiego osób dorosłych, których językiem ojczystym nie jest język islandzki ²¹	85% uczniów ocenia jakość kształcenia jako dobrą lub bardzo dobrą	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego, Przemysłu i Innowacji

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

W celu zagwarantowania odpowiedniej jakości nauczania języka islandzkiego opracowano standardy rozwoju tej dynamicznie zmieniającej się dziedziny nauczania. To nie oznacza, że obecnie nie spełnia się tych kryteriów, ale raczej brakuje ram porównawczych, co utrudnia uzyskanie ogólnego poglądu na jakość nauczania języka islandzkiego jako drugiego języka. W dążeniu do osiągnięcia tego celu konieczne jest kontynuowanie i ewentualne przyspieszenie wdrażania standardów nauczania oraz umiejętności zgodnych z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego. Dodatkowo należy zwiększyć dostępność

²¹ Wyniki oceny opracowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej są dostępne [tutaj](#).

specjalistycznych szkoleń dla nauczycieli uczących języka islandzkiego jako drugiego języka. Jednakże jakość programu zawsze będzie zależała od doświadczenia osób korzystających z niego, dlatego istotne jest regularne zbieranie opinii użytkowników, aby stworzyć możliwości dalszego rozwoju nauczania języka islandzkiego dla imigrantów. Dzięki wprowadzeniu takich wskaźników możliwe jest również odpowiedzialne wykorzystanie funduszy publicznych przeznaczonych na wsparcie edukacji imigrantów w Islandii. Bez odpowiednich norm nie można zagwarantować ani zapewnić równego traktowania uczniów uczęszczających na zajęcia w różnych placówkach edukacyjnych.

Cel 3.3

Wspiera się zrozumienie i zachęca do korzystania z języka islandzkiego w komunikacji między imigrantami a osobami islandzkiego pochodzenia.

Jeden ze wskaźników został przedstawiony w formie badania porównawczego postaw dotyczących używania języka islandzkiego. Jest to dziedzina dotychczas niebadana, lecz mająca znaczący wpływ na sposób, w jaki ludzie postrzegają korzyści z nauki i używania języka kraju, w którym mieszkają.

Tabela 19. Wskaźniki celu 3.3

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Badanie porównawcze przeprowadzane co cztery lata dotyczące postaw osób islandzkiego pochodzenia i imigrantów wobec możliwości posługiwania się językiem oraz ich nastawienia do używania języka islandzkiego jako interjęzyka ²²	Pomimo braku formalnego badania, wnioski płynące z rozmów z imigrantami wskazują na potrzebę zwiększenia tolerancji i dostępności dla islandzkiego interjęzyka	Postawy obu grup ewoluują w pozytywnym kierunku pomiędzy kolejnymi badaniami	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Cel ten został sformułowany w odpowiedzi na głosy imigrantów, którzy zauważyli ogólny brak zrozumienia osób posługujących się językiem islandzkim, jeśli chodzi o możliwość wyrażania się w tym języku podczas nauki. Podobnie pojawiają się opinie, że imigranci nie posługują się językiem islandzkim, przy czym przyczyny tego zjawiska są różnorodne. Dla pełnego zrozumienia wyzwania, jakim jest komunikacja, istotne jest poznanie postaw zarówno użytkowników języka islandzkiego, dla których jest on językiem ojczystym, jak i imigrantów, dla których islandzki stanowi interjęzyk, w kontekście możliwości korzystania z tego języka oraz doświadczeń, jakie z tego wynikają. Ten środek ma na celu ustanowienie fundamentów pod nowe, oparte na różnorodnych islandzkich i ludzkich doświadczeniach, podejście do tego zagadnienia. Jeśli nie będzie promowane zrozumienie i motywowanie pomiędzy rodzimymi użytkownikami języka islandzkiego a tymi, którzy posługują się islandzkim interjęzykiem, istnieje ryzyko, że komunikacja między imigrantami a obywatelami będzie odbywać się głównie w języku angielskim, który w wielu przypadkach będzie trzecim językiem komunikacji.

²² Islandzki interjęzyk jest tłumaczeniem angielskiej nazwy *interlanguage*, tj. język obcokrajowców. Odnosi się to do sposobu, w jaki obcokrajowcy posługują się językiem, włączając w to wymowę, dobór słów, gramatykę i strukturę zdań.

Cel 3.4

Oferta kursów języka islandzkiego jest oparta na dostępności i elastyczności.

Dla zapewnienia dostępności i elastyczności kursów wypracowano trzy wskaźniki oceniające, czy nauka języka islandzkiego spełnia te wymagania. Wskaźniki zostały wybrane na podstawie tych ustalonych przez OECD w celu porównania między krajami, dotyczących dostępności i elastyczności nauki, a głównymi aspektami oceny OECD są dostępne czas, miejsce i metody.

Tabela 20. Wskaźniki celu 3.4

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Liczba dostępnych miejsc na kursach zdalnych w zależności od liczby imigrantów	Brak danych, na początku okresu wdrażania polityki konieczne jest ustalenie wartości wyjściowych	Cele zostaną określone po ustaleniu wartości wyjściowych	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
B	Oferta kursów języka islandzkiego obejmuje różne godziny zajęć, zależnie od regionu kraju i liczby imigrantów w danym regionie.	Brak danych, na początku okresu wdrażania polityki konieczne jest ustalenie wartości bazowych.	Cele zostaną określone po ustaleniu wartości wyjściowych	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
C	Istnieją różnorodne, inteligentne rozwiązania wspierające naukę i wykorzystywanie języka islandzkiego	Brak danych, na początku okresu wdrażania polityki konieczne jest ustalenie wartości bazowych	Cele zostaną określone po ustaleniu wartości wyjściowych	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Istotą tego celu jest dokładniejsze zaspokojenie potrzeb dotyczących dostępności edukacji oraz zapewnienie możliwości edukacyjnych dla wszystkich. Cel 3.4 nawiązuje do celu 3.1 dotyczącego oferty edukacyjnej, która jest mierzona poprzez

liczbę dostępnych kursów. W tym wskaźniku szczególny nacisk kładzie się na dostępność kursów w różnych porach dnia, tak aby osoby pracujące na różnych stanowiskach i o zróżnicowanych godzinach pracy, np. ze względu na pracę zmianową lub specyfikę zajęć zawodowych, miały możliwość uczestnictwa w kursach języka islandzkiego. Miejsce zamieszkania nie stanowi przeszkody w nauce języka islandzkiego. Z uwagi na to, że Islandia jest krajem słabo zaludnionym i rozległym, kursy zdalne często są jedyną dostępną opcją i mogą być wykorzystywane przez wiele grup, np.: osoby posiadające dzieci i pracujące w systemie zmianowym. W Islandii inteligentne rozwiązania są kluczowym narzędziem wspierającym naukę języków i obserwuje się tu szybki rozwój tych technologii. Dostępność takich rozwiązań jest kluczem do tego, aby wiele osób mogło z nich skorzystać. Dlatego skupiamy się na inteligentnych rozwiązaniach, które będą dostępne dla wszystkich członków społeczeństwa. W tym celu tworzymy istotne powiązanie między podażą i jakością z jednej strony, a dostępnością z drugiej. Jeśli kwestie dostępności nie zostaną rozwiązane, istnieje ryzyko, że nauka języka islandzkiego nie będzie dostępna dla do mniejszej liczby imigrantów, a różnice w dostępności między obszarami wiejskimi a południowozachodnią częścią kraju mogą pozostać na obecnym poziomie.

Cel 3.5

Harmonizacja systemu oceny znajomości języka islandzkiego.

Dążąc do zwiększenia przewidywalności, przejrzystości oceny oraz ogólnego wykorzystania Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego – zapewnia jasne normy i jest porównywalny między językami – wyznaczono trzy wskaźniki.

Tabela 21. Wskaźniki celu 3.5

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
A	Standaryzowany oficjalny test kompetencji oparty na Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego dostępny w ośrodkach egzaminacyjnych na terenie całego kraju	Taki test nie istnieje	Test będzie przeprowadzany regularnie we wszystkich częściach kraju	Ministerstwo o Szkolnictwa Wyższego, Przemysłu i Innowacji

		Stan obecny 2024 r.	Pożądana sytuacja w 2038 r.	Odpowiedzialność za wskaźniki
B	Placówki kształcenia ustawicznego oceniają i potwierdzają poziom umiejętności każdego ucznia na zakończenie kursu. W trakcie kursu oceniane są różne aspekty umiejętności, z uwzględnieniem poziomów określonych w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego	Brak danych	Wszystkie oficjalne placówki kształcenia ustawicznego oceniają umiejętności uczniów w oparciu o poziomy określone w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
C	Imigranci mają dostęp do bezpłatnych testów próbnych online, które pozwalają im sprawdzić swój poziom znajomości języka zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego	Niedostępne	Testy są łatwo dostępne, widoczne, aktywne i regularnie aktualizowane	Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, Przemysłu i Innowacji

Przyczyna ustalenia kryterium oraz skutek społeczny

Celem powszechnego stosowania Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego jako standardu oceny umiejętności jest stworzenie przejrzystych i jednolitych kryteriów. Zaletą tego środka jest możliwość porównania umiejętności w różnych językach, co ułatwia ustalanie standardów umiejętności językowych oraz zapewnia jasność co do tego, jakie umiejętności są pożądane w przypadku wymagań dotyczących znajomości języka. Dzięki zastosowaniu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego uczący się języka islandzkiego mogą łatwiej zrozumieć wymagania dotyczące niezbędnych umiejętności, np. gdy aplikują na studia lub starają się o pracę. Stosowanie takiego narzędzia pomiarowego jest motywujące i przyczynia się do zwiększenia przejrzystości wymagań dotyczących nauki i umiejętności posługiwania się językiem islandzkim jako drugim językiem na rynku pracy.

3. Załączniki

3.1 Pełne zestawienie celów i ich skutków

Poniżej przedstawiono przegląd głównych celów polityki imigracyjnej. Zakres tych celów jest szeroki, jednak ich głównym zadaniem jest zapewnienie imigrantom równych szans w porównaniu z innymi osobami, a także ustanowienie klarownych oczekiwań wobec imigrantów oraz zapewnienie im dostępnego wsparcia. Jak wskazano we wstępie, problematyka imigrantów dotyczy społeczeństwa jako całości, ponieważ ich życie, tak samo jak życie innych mieszkańców, stanowi integralną część społeczeństwa. Cele mają warunkować osiągnięcie pozytywnych cech społeczeństwa włączającego, a tym samym, jednocześnie pielęgnując podstawowe wartości społeczeństwa, wzmocnienie infrastruktury i podstawowych filarów, które umożliwiają imigrantom zapuszczenie korzeni w tym kraju. Budowanie własnego życia i pełnoprawne uczestnictwo społeczne są kluczowe dla integracji imigrantów na równych zasadach z obywatelami. Jasne zrozumienie kwestii związanych z imigracją przyczynia się do podejmowania bardziej ukierunkowanych decyzji, które zawsze uwzględniają różnorodność społeczeństwa.

Tabela 22. Pełny przegląd celów polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów

Nr	Cel
1.1	Imigranci aktywnie uczestniczą w demokratycznych wyborach w Islandii, a ich udział jest na porównywalnym z aktywnością całego społeczeństwa poziomie.
1.2	Imigranci mają zapewnione równe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym.
1.3	Stosunek społeczeństwa do imigrantów jest pozytywny, a poziom zrozumienia koncepcji wielokulturowości i włączania społecznego jest na wysokim poziomie.
1.4	Ubóstwo wśród imigrantów nie jest na wyższym poziomie niż w społeczeństwie ogółem.
1.5	Imigranci pracują w administracji publicznej i samorządowej.
1.6	Różnorodność społeczeństwa widoczna jest w mediach publicznych.
2.1	Skuteczne i zróżnicowane systemy rozpowszechnia informacji dla nowych mieszkańców.
2.2	System intensywnego wsparcia obejmuje uchodźców momentu ich przybycia do kraju.
2.3	Studia w szkołach zagranicznych są oceniane pod kątem kwalifikacji zawodowych w Islandii, a system oceny kompetencji zawodowych służy ocenie umiejętności i doświadczenia imigrantów.

Nr	Cel
2.4	Prowadzenie aktywnych badań dotyczących imigracji i rozpowszechnianie uzyskanych wyników.
2.5	System edukacji na Islandii z powodzeniem odpowiada na potrzeby edukacyjne oraz społeczne dzieci i młodzieży o zróżnicowanym pochodzeniu językowym i kulturowym na wszystkich szczeblach szkolnictwa.
2.6	Pozycja imigrantów na rynku mieszkaniowym jest porównywalna z pozycją innych grup społecznych.
3.1	Dostępna bogata oferta praktycznych kursów języka islandzkiego, która obejmuje cały kraj.
3.2	Zagwarantowany wysoki poziom kursów języka islandzkiego.
3.3	Wspiera się zrozumienie i motywuje do korzystania z języka islandzkiego w komunikacji między imigrantami a osobami islandzkiego pochodzenia.
3.4	Oferta kursów języka islandzkiego jest oparta na dostępności i elastyczności.
3.5	Harmonizacja systemu oceny znajomości języka islandzkiego.

3.2 Wyniki konsultacji

Konsultacje dotyczące oceny stanu bieżącego i perspektyw, tj. [zielonej księgi](#) w sprawie imigrantów i uchodźców, odbyły się w dniach 10 listopada – 8 grudnia 2023 r. na rządowej platformie konsultacyjnej. Łącznie otrzymano dwadzieścia opinii – siedemnaście w trakcie okresu konsultacji oraz trzy po jego zakończeniu. Opiniodawcy: Federacja Islandzkich Związków Zawodowych, Związki zawodowe pracowników socjalnych (isl. *Félagsráðgjafafélag Íslands*), Centrum Usług Edukacyjno-Szkoleniowych (isl. *Fræðslumiðstöð atvinnulífsins*), Robotnicy Przemysłu Świata w Islandii, Islandzki oddział Amnesty International, Jóhanna Björk Sveinbjörnsdóttir, organizacja zrzeszająca podmioty zajmujące się kształceniem dorosłych w Islandii (isl. *Leikn*), Centrum Praw Człowieka (isl. *Mannréttindaskrifstofa Íslands*), Centrum badań i edukacji w zakresie migracji międzynarodowych i stosunków etnicznych (isl. *Mirra*), Islandzki Czerwony Krzyż, Ośrodek diagnostyki i doradztwa Miasta Reykjavík, Rada Wielokulturowa Miasta Reykjavík – tzw. ambasadorzy mieszkańców obcego pochodzenia, Stowarzyszenia gmin islandzkich, Konfederacją Pracodawców Islandzkich, Federacja Przemysłu Islandzkiego (isl. *Samtök iðnaðarins*) i Stowarzyszenie Firm Technologii Edukacyjnych (isl. *Samtök menntatækniyrirtækja*), Stowarzyszenie Kobiet Obcego Pochodzenia w Islandii, Stowarzyszenie Centrów Edukacji i Kształcenia Ustawicznego (isl. *Símennt*) oraz Islandzka Koalicja na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością (isl. *ÖBÍ réttindasamtök*).

Opiniujący ogólnie z zadowoleniem przyjęli wydanie zielonej księgi oraz fakt, że trwają prace nad stworzeniem polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów. Podkreślano znaczenie posiadania polityki, która umożliwi bardziej ukierunkowane działania w tym zakresie. Sugestie opiniodawców koncentrowały

się głównie na potrzeby bardziej szczegółowego omówienia zagadnień dotyczących poszczególnych grup, zamiast skupiać się na kluczowych zagadnieniach i wizji przyszłości. Raport dotyczący opinii jest dostępny tutaj <https://samradapi.island.is/api/Documents/4fef79bb-69fa-ee11-9bc2-005056bcce7e>.

Podczas kształtowania wizji przyszłości, głównych celów i założeń polityki kontynuowano konsultacje z grupą sterującą, jak zaznaczono we wprowadzeniu. W ramach tego procesu wykorzystano także rezultaty szeroko zakrojonych konsultacji społecznych, w tym spotkań otwartych i dyskusji w grupach fokusowych. Zgromadzone priorytety, wyrażone podczas tych spotkań, zostały w pełni uwzględnione w kluczowych zagadnieniach wymienionych w zielonej księdze. Na spotkaniach przedstawiono również sposoby realizacji celów i propozycje działań, które zostały skierowane do rady imigracyjnej. Rada ta zaprezentowała ministrowi swoje propozycje (zob. przepisy ustawy nr 116/2012 dotyczącej spraw imigrantów).

3.3 Objaśnienia definicji

Poniżej znajdują się, w kolejności alfabetycznej, objaśnienia głównych terminów użytych w projekcie polityki w zakresie spraw dotyczących imigrantów.

Dyskryminacja wielokrotna (ang. *multiple discrimination*) występuje, gdy jednostki doświadczają uprzedzeń ze względu na wiele cech, takich jak płeć i pochodzenie, lub płeć, pochodzenie, niepełnosprawność. Ten rodzaj dyskryminacji generuje skumulowany negatywny wpływ, co prowadzi do doświadczania przez osobę zjawiska dyskryminacji wielokrotnej.

Grupa NEET odnosi się do młodych ludzi, którzy nie uczą się, nie pracują ani nie szkolą się zawodowo. Tutaj omawiamy skrót angielskiej kompozycji *NEET* (ang. *not in employment, education or training*).

Imigranci drugiego pokolenia to osoby urodzone na Islandii, których oboje rodzice są imigrantami.

Imigrant to osoba, która urodziła się za granicą i której rodzice i dziadkowie urodzili się za granicą. Imigrantem może być zarówno obywatel innego kraju, jak i obywatel Islandii.

Islandzki interjęzyk jest tłumaczeniem angielskiej nazwy *interlanguage*, tj. interjęzyk. Odnosi się to do sposobu, w jaki obcokrajowcy postępują się językiem, włączając w to wymowę, dobór słów, gramatykę i strukturę zdań.

Obcokrajowiec to osoba, która nie posiada obywatelstwa islandzkiego. Tym samym słowo to odnosi się do innej grupy niż imigrant i obejmuje m.in. np.

wszystkich tych, którzy odwiedzają kraj czasowo, np. w celach zawodowych lub turystycznych.

Osoba islandzkiego pochodzenia to osoba, która nie mieści się w definicji imigranta. Termin „osoba islandzkiego pochodzenia” obejmuje osoby, nieposiadające obcego pochodzenia, osoby nieposiadające obcego pochodzenia urodzone za granicą, osoby urodzone w Islandii, których co najmniej jeden z rodziców jest obcokrajowcem, oraz osoby urodzone za granicą, mających rodziców urodzonych za granicą, których co najmniej jedno z dziadków jest urodzone w Islandii.

Osoba niesłysząca odnosi się do osób niesłyszących, posługujących się językiem migowym i dla których język migowy jest pierwszym językiem. Podobnie jak dla innych imigrantów język islandzki nie jest ich pierwszym językiem, również osoby niesłyszące spośród imigrantów nie posługują się islandzkim językiem migowym jako swoim pierwszym językiem.

Osoba posługująca się innym językiem odnosi się do osoby, dla której język islandzki stanowi drugi język. Termin „drugi język” dotyczy języków, których ludzie uczą się po swoim języku ojczystym lub pierwszym języku. Dzieci mogą uczyć się więcej niż jednego języka jednocześnie i być dwujęzyczne lub wielojęzyczne. Dlatego dla osób islandzkiego pochodzenia język islandzki jest na ogół pierwszym językiem, a dla imigrantów drugim. Imigranci, którzy przeprowadzają się na Islandię jako dzieci, mogą jednak stać się dwujęzyczni, posługując się islandzkim i swoim językiem ojczystym, a nie islandzkim jako drugim językiem.

Spółeczeństwo włączające (ang. *inclusive society*) odnosi się do określonego typu społeczeństwa, które zawsze uwzględnia różnorodność jednostek. Opiera się ono na potencjale aktywnego uczestnictwa każdej osoby oraz świadomie podejmowanych decyzjach zapewniających szanse i możliwości różnym grupom szanse i możliwości na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Społeczeństwo włączające nie opiera się jedynie na możliwości uczestnictwa, ale także na zagwarantowaniu różnym grupom możliwości uczestnictwa w procesie podejmowania decyzji w społeczeństwie.

Uchodźca to osoba, która przebywa poza granicami swojego państwa pochodzenia lub jest bezpaństwowcem, znajdującym się poza granicami kraju, w którym miała stałe miejsce zamieszkania, z powodu uzasadnionej obawy przed prześladowaniem ze względu na rasę, religię, narodowość, przynależność do konkretnej grupy społecznej lub swoje przekonania polityczne. Ze względu na te obawy nie jest w stanie lub nie chce skorzystać z ochrony oferowanej przez to państwo. W tej polityce za uchodźców uznaje się osoby, w tej polityce uchodźcami są osoby, które zostały uznane przez rząd islandzki za uchodźców.

Wielokulturowość (ang. *multiculturalism*) opisuje stan społeczeństwa, w którym występuje różnorodność kulturowa, a kultury współistnieją ze sobą. Termin „wielokulturowość” często występuje w określeniach takich jak „społeczeństwo wielokulturowe” czy „edukacja wielokulturowa”. Wielokulturowość to koncepcja,

która gwarantuje jednostkom prawo do zachowania własnej kultury oraz możliwość identyfikacji się z więcej niż jedną kulturą. Termin ten odnosi się do spójności społecznej różnych grup kulturowych.

Włączenie społeczne (ang. *inclusion*) to stosunkowo nowy termin w języku islandzkim, który oznacza uwzględnianie różnorodności ludzi we wszystkich sytuacjach. Włączenie oznacza, że odpowiedzialność za zapewnienie różnorodności leży nie tylko na jednej osobie, ale na wielu. Dla całego społeczeństwa jako całości, jak i dla poszczególnych jego członków. Włączanie odnosi się zatem do relacji i systemów opartych na wspólnej odpowiedzialności. W ten sposób włączenie różni się od terminów takich jak adaptacja (ang. *integration*), która zakłada jednokierunkową odpowiedzialność, gdzie osoba będąca w mniejszości jest zobowiązana do dostosowania się do sytuacji większości. Termin jest najczęściej używany w kontekście innych pojęć, takich jak przykładowo: społeczeństwo włączające lub włączająca służba zdrowia.

Zróżnicowane tło językowe (ang. *linguistically diverse*) odnosi się do faktu, że ludzie mają różne języki jako swój pierwszy język i mogą być również wielojęzyczni, tj. mają więcej niż jeden język jako swój pierwszy język. Należy uwzględnić zróżnicowane pochodzenie językowe, zwłaszcza na każdym poziomie edukacji oraz zrozumieć jego wpływ, na uczniów na różnych etapach szkoły.

